Gyenes, românul de Legendă din Dakar / Marea Britanie fără regină

ROMÂNIA
Newsweek®

Anul 3 ■ Numărul 91 ■ Preț: 11,90 lei ■ 31.01-6.02.2020

DISIDENȚA ASCUNSĂ

BIBLIOTECA ALEPH

Urmăriți de Securitate, torturați, întemnițați sau închiși în spitale de psihiatrie. Acesta era destinul celor care îndrăzneau să se împotrivească regimului comunist. *Newsweek România* vă prezintă poveștile unora dintre miile de disidenți rămași în umbra istoriei, dar care s-au opus puterii de partid și de stat până în ultima secundă.

KISS FM

KISS FM ESTE RADIOUL NR. 1 ÎN ROMÂNIA

Conform studiului de audiență realizat în perioada
26 august - 15 decembrie de IMAS - Marketing și Sondaje
și MERCURY RESEARCH S.R.L., la nivel național,
Kiss FM este ascultat zilnic de **2.590.700 de persoane**.

Vă mulțumim!

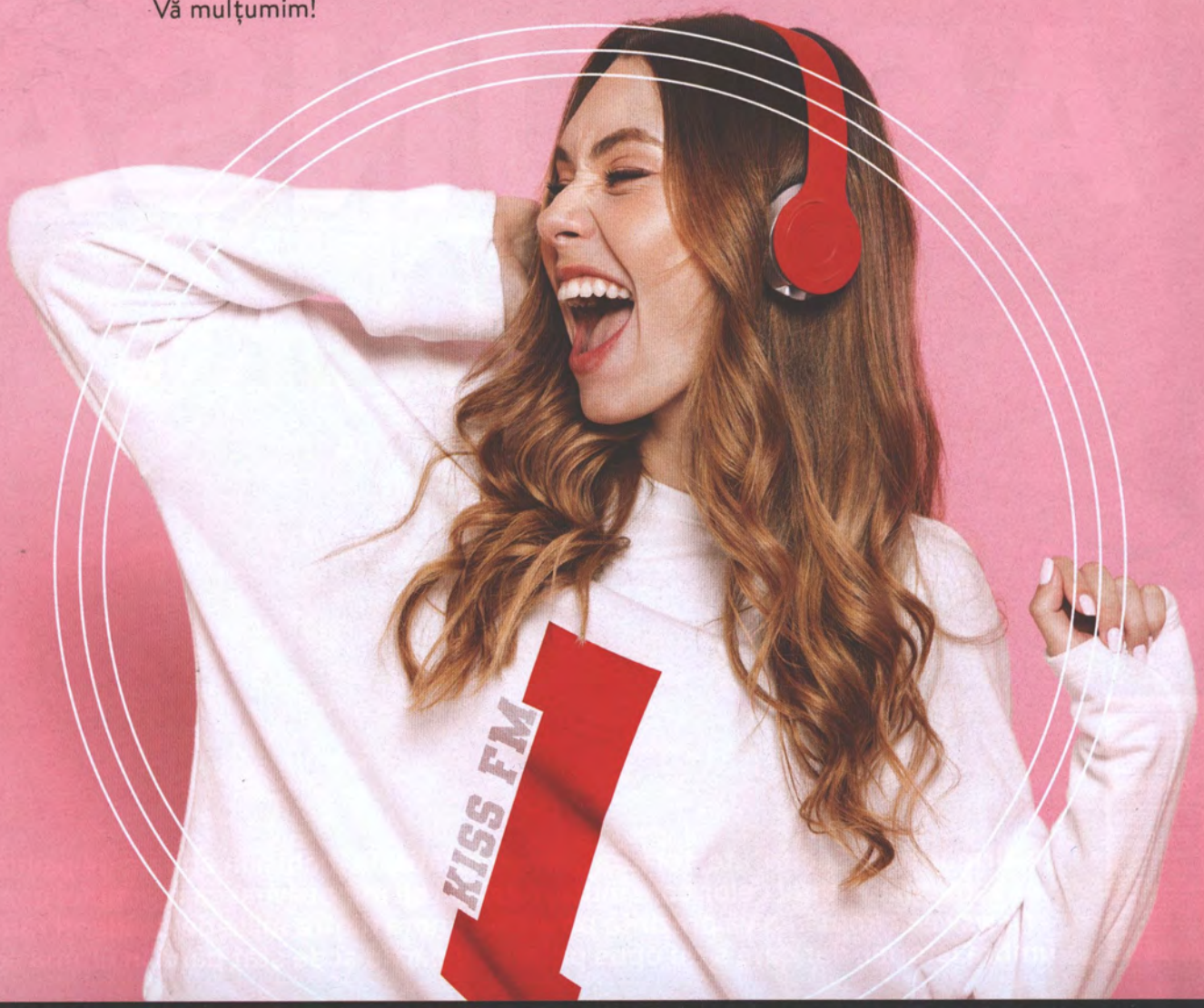

Newsweek ROMÂNIA

31.01.-6.02.2020 _ ANUL 3 _ NR.91

SUMAR

Periscop

06 **Analiză**
Alegeri în 2 tururi: cheia destructurării PSD

Opinii

10 SILVIU SERGIU
Pe cine nu lași să moară, nu te lasă să trăiești. Cazul Zelenski

11 RADU PARASCHIVESCU
Talent

Dosar

12 **Comunism**
Disidența ascunsă

14 Dumitru Iuga, „Iorgu" neliniștit de securiști: disidență până la Revoluție

16 Abuzurile psihiatrice. „Ce căuta Securitatea, un serviciu secret, în cazurile medicale?"

18 „Pot să afirm că trăiesc într-o societate socialistă? Nu. Corupția n-a dispărut"

19 Internat la Psihiatrie pentru că a lipit manifeste prin oraș

20 Dosarul „Panoul". Suspecta moarte a elevului Mugur Călinescu

Periscop

22 **Despăgubiri**
Pe model Micula, România mai poate plăti 6 miliarde de euro

26 **Educație**
Cine răspunde când un elev ia 4 la Bac

28 Profesorul nu este primul responsabil pentru problemele elevilor

Internațional

28 **Schimbarea Constituției**
Putin vrea să rămână lider pe viață, dar nu s-a hotărât cum

30 **Ecuație complicată**
Securitatea Europei este tot mai dependentă de Erdoğan

32 **Regalitate**
După Elizabeth

Magazin

42 **Dakar 2020**
Gyenes, românul de Legendă din Dakar

48 **Rugby**
Schimbare de generații în Turneul celor 6 Națiuni

52 **Pe hartă**
Ritualuri de binedispunere pentru 2020

56 **Punctul pe I**
Cynthia Erivo

60 **Sănătate**
De ce este periculoasă auto-medicația

Calendar

62 Basta îl jupoaie și arde la frigare pe Baba Novac

» P.42

Newsweek ROMÂNIA

Află cum te poți abona » P.64-65

REDACȚIA

DIRECTOR _ **Sabin Orcan**

REDACTOR-ȘEF _ **Răzvan Chiruță**

REDACTOR-ȘEF ADJUNCT _ **Cătălin Prisacariu**

Online manager _ **Ștefan Onica**
Senior editor _ **Mircea Marian**
Senior editor _ **Silviu Sergiu**
Senior editor _ **Mihai Duță**
Senior editor _ **Petre Bădică**
Senior editor _ **Ramona Ursu**
Editor _ **Flavia Drăgan**
Editor _ **Adina Mutăr**
Editor _ **Răzvan Scăețeanu**
Reporter special _ **Petru Zoltan**
Reporter _ **Adelina Sahlean**
Contributori _ **Sabin Gherman, Alexandru Lăzescu, Radu Paraschivescu**

ART DIRECTOR

Cecilia Bălănescu

DTP

Ionuț Aldea

CORECTURĂ

Monica Ady

FOTO

INQUAM PHOTO AGENCY shutterstock gettyimages

EDITOR

SC News Internațional SA

Bd. Mărăști, nr. 65-67, Sector 1, București
(Pavilion G3, Complexul Romexpo, Intrarea B)
Telefoane:
0374.00.23.81; 0374.00.23.82
Email:
redactia@newsweek.ro
abonamente@newsweek.ro
publicitate@newsweek.ro

DIRECTOR COMERCIAL _ **Carmen Dincă**

DIRECTOR PUBLICITATE _ **Adrian Dinu**
Telefon: 0722 250 070

OFFICE MANAGER _ **Andrei Sabin Orcan**

TIPAR:
IPG Infopress™ Group

ISSN 2601 - 5897

Newsweek este o marcă înregistrată a Newsweek LLC (SUA)

BUCUREȘTI, ROMÂNIA

Moment istoric

Apariția statului România, la 24 ianuarie 1859, a fost celebrată la Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I" din București prin expoziția „Frați de arme, peste Milcov", la care au contribuit asociațiile de reconstituire istorică care abordează epoca domniei lui Alexandru Ioan Cuza.

INQUAM PHOTOS / ILONA ANDREI

KAFR NABL, SIRIA

Speranță

Un graffiti mural al artistului sirian Abu Malik Al-Shami, de pe o clădire distrusă într-un atac aerian, a fost prezentat public pe 16 ianuarie 2020. Al-Shami a început să execute astfel de lucrări începând cu 2014, pentru a atrage atenția asupra crizei umanitare, în orașul său natal Darayya, situat la sud-vest de Damasc, aflat tot sub asediu.

ANAS ALKHARBOUTLI/PICTURE ALLIANCE VIA GETTY IMAGES

BONN, GERMANIA

Simfonia a... 250-a

Chipul compozitorului german Ludwig van Beethoven a fost plasat, pentru a avea o vizibilitate maximă, pe semafoarele din orașul Bonn, pentru a marca 250 de ani de la nașterea muzicianului. Sute de evenimente vor puncta această aniversare, doar în Bonn, orașul său natal.

ANDREAS RENTZ/GETTY IMAGES

LAS VEGAS, STATELE UNITE

40 de secunde

Irlandezul Conor McGregor îl lovește pe americanul Donald „Cowboy" Cerrone, într-un meci de MMA, categoria semimijlocie, desfășurat în cadrul Galei UFC 246. Meciul a avut loc pe 18 ianuarie 2020, la T-Mobile Arena din Las Vegas, și s-a terminat în 40 de secunde cu victoria lui McGregor.

CHRIS UNGER/ZUFFA LLC

swarco
swarco

UFC
UFC
McGREGOR

ANALIZĂ

Alegeri în 2 tururi: cheia destructurării PSD

La alegerile din 2016, într-un singur tur, social democrații au câștigat 28 de funcții de președinte de consiliu județean din 41 și 1.708 poziții de primar din 3.186.

DE

MIRCEA MARIAN
mircea.marian@newsweek.ro

CU DOAR 39% DIN VOTURI, FORMAȚIUNEA CONDUSĂ de Liviu Dragnea a preluat 53% din primării. Cu doar 40% din voturile pentru consilierii județeni, PSD a ocupat conducerea în peste două treimi din consiliile județene.

Și UDMR a avut de câștigat de pe urma votului într-un singur tur, așa cum s-a desfășurat în 2016: a colectat 3,69% din voturile pentru primari, dar și-a impus oamenii în 195 de localități, adică 6,1%.

Pentru a înțelege mai bine cum a fost favorizat UDMR de acest vot, iată o comparație relevantă: candidații PMP la primărie au obținut 3,57% din voturi, la nivel național, dar acest partid a ocupat doar 18 primării, adică circa 0,7%.

ALDE a fost chiar și mai dezavantajat: cu 5,73% din voturi pentru candidații ALDE la primărie, a reușit să își impună oamenii în doar 64 de localități, adică 2%.

PSD a beneficiat de o prevedere introdusă în legislația electorală în 2011, de PDL-ul condus de Emil Boc și Traian Băsescu, care a fost apoi preluată de PSD, în 2015, iar acest lucru s-a văzut cel mai bine în modul în care acest partid a câștigat alegeri în marile orașe, precum București sau Craiova.

Gabriela Firea a obținut, în 2016, 246.000 de voturi, adică circa 42% din totalul alegătorilor care s-au prezentat la urne. Dar, cum la vot a venit doar o treime din electorat, de fapt Firea a fost votată de aproximativ 14-15% din totalul bucureștenilor cu drept de vot.

În 2012, Sorin Oprescu a fost votat de circa 420.000 de bucureșteni, aproape dublu față de Firea.

În sectorul 1, Dan Tudorache a fost votat de circa 12% din totalul alegătorilor din acest sector. Doar circa 23.000 de cetățeni au votat pentru primarul celei mai bogate comunități din România, după București.

În municipul Pitești, Cornel Ionică (PSD) a câștigat, în 2016, cu puțin sub 12.000 de voturi, orașul având 138.000 de alegători.

În Craiova, la alegerile locale parțiale din iunie 2017, Mihai Genoiu (PSD) a fost votat de 19.798 de persoane, respectiv 42,79% din totalul alegătorilor care s-au prezentat la urne. Raportat la populația

BARONUL
Mazăre (dreapta) a fost scos din viața politică doar de către DNA. Constănțenii l-ar mai fi votat. Marian Oprișan (stânga) ar putea fi oprit, în premieră, prin vot.

municipiului, el a fost susținut de circa 8-9% din craioveni.

Cele două runde de alegeri din 2019 – pentru Parlamentul European și pentru președinție - arată că, fie dacă se introduc alegeri în două tururi, pentru primari, fie dacă partidele de opoziție nu se canibalizează între ele, PSD ar putea pierde în 2020 feude care în mod tradițional au fost controlate de formațiunea social-democrată.

Pornind de la datele alegerilor din 2019, *Newsweek România* vă prezintă o analiză cu marile orașe, precum și județele roșii care ar putea fi pierdute de PSD.

Vrancea poate scăpa de Oprișan

Un prim semn că Vrancea nu mai votează majoritar cu PSD a venit la europarlamentare. La nivelul județului, clasamentul a fost: PNL – 37%, PSD – 30%, USR – 12%. În Focșani, scorul a fost: PNL – 28%, PSD – 22%, iar USR – 21,3%. La alegerile prezidențiale, în turul II, în județul Vrancea, Iohannis a avut cu circa 20% mai multe voturi decât Dăncilă.

Alegerile din 2019 arată că PSD ar putea pierde în 2020 feude care sunt controlate de formațiunea social-democrată de peste 20 de ani

În municipiul Focșani, ecartul dintre cei doi a fost de 29 de puncte procentuale.

La turul I al prezidențialelor, candidatul USR, Dan Barna, a atras doar 10% din alegători, cu două procente mai puțin decât ceea ce obținuse USR la scrutinul pentru Parlamentul European.

Teoretic, dacă PNL și USR nu se prăbușesc politic, la nivelul Consiliului Județean, opoziția anti-PSD ar putea forma ușor o majoritate care să-l înlăture pe Oprișan. Dacă președintele CJ va fi ales direct, așa cum prevede ordonanța de urgență privind Codul Administrativ, PNL are prima șansă, dar pentru a fi sigur de victorie ar trebui să aibă un acord cu formațiunea lui Barna și cu PLUS-ul condus de Dacian Cioloș.

În prezent, și județul, și municipiul reședință de județ sunt pe mâna social-democraților.

FOTO: INQUAM PHOTOS- ADRIAN NEAGOE

Revoltă în Constanța

La alegerile pentru Parlamentul European, PSD a luat locul III și în județ, și în municipiul reședință de județ. USR a fost pe locul I, iar PNL pe locul II. La alegerile prezidențiale, USR a pierdut circa 13 procente și s-a situat pe locul III, după Dăncilă. Iohannis a câștigat detașat ambele tururi ale prezidențialelor.

În prezent, Consiliul Județean Constanța este condus de pesedistul Horia Țuțuianu, iar primar în municipiul Constanța este Decebal Făgădău, tot de la PSD. Printre cei care și-au anunțat intenția de a candida la primărie se află deputatul USR Stelian Ion și omul de afaceri Mohammad Murad, un susținător al guvernării PSD, deși nu este clar dacă va obține sprijinul acestui partid, în detrimentul lui Făgădău.

Opoziția se bate pe rămășițele PSD Iași

La Iași, PSD a pierdut controlul încă din momentul în care actualul primar, Mihai Chirică, a intrat într-un conflict public cu Liviu Dragnea. La alegerile pentru Parlamentul European, partidul a fost spulberat și-n județ, și-n municipiul reședință, plasându-se pe locul III, după PNL, aflat pe locul II, și USR, care a ocupat prima poziție.

La prezidențiale, Dan Barna a pierdut însă masiv din voturile pentru USR de la europarlamentare. Candidata PSD, Viorica Dăncilă, a câștigat în municipiul Iași doar în cele două secții în care au votat deținuții.

În alegerile pentru primărie, Mihai Chirică nu va candida din partea PSD, cel puțin potrivit informațiilor din acest moment, unele surse afirmând că edilul caută susținere politică. Social democrații sunt, așadar, abia pe locul III. Problema este dacă PNL va veni cu un candidat și dacă liderii USR și partenerii lor din PLUS se vor înțelege pe unul comun: acum formațiunea lui Barna o susține la Primărie pe Cosette Chichirău, în timp ce partidul lui Cioloș îl preferă pe fostul jurnalist Liviu Iolu.

PSD Botoșani rezistă

Șefa organizației PSD din Botoșani, Doina Fedorovici, s-a putut lăuda că și în județ, și în reședința județului, PSD a păstrat locul I, și la europarlamentare, și la prezidențiale. PNL deține primăria Botoșani, prin Cătălin Flutur. Cătălin Flutur a fost recent achitat într-un proces în care DNA îl acuza de abuz în serviciu.

În județul Vaslui, PSD a pierdut în toate orașele la europarlamentare. În municipiul reședință, USR a luat 27,01% din voturi, PSD a obținut un scor de 24,02%, în timp ce PNL a fost votat de 19,88% dintre cetățeni. O surpriză majoră a venit din orașele mici ale acestui județ, unde opoziția de la acel moment a devansat partidul condus de Dragnea. În municipiul Bârlad, USR PLUS a obținut locul întâi cu 28,39%, în timp ce PSD a luat 23,11% din voturi, iar PNL 22,29%. La nivelul municipiului Huși, PNL a câștigat alegerile cu 24,97% dintre voturi, PSD a obținut un scor de 24,19%, iar USR PLUS a primit voturile a 21,63% dintre cetățeni. Însă e greu de spus în ce măsură situația se va repeta la locale. În 2016, actualul primar PSD al Vasluiului, Vasile Pavăl, a câștigat cu circa 74% din voturi. El deține această funcție din 2008.

În județul Buzău, PSD și derivatele sale Pro România și ALDE au obținut rezultate bune, formațiunea social-democată fiind pe primul loc, la circa 11 puncte distanță de PNL. Însă, în municipiul Buzău, USR a câștigat cu 24,06% din voturi, urmată de PSD cu 23,09%. Diferența dintre cele două formațiuni a fost de doar 507 voturi. În 2016, pesedistul Constantin Toma a câștigat primăria Buzăului cu 41% din voturi, la o prezență de doar 37%. Practic, Toma a beneficiat de susținerea a circa 15% din locuitorii orașului.

În orașele mari, tabăra anti-PSD nu reușește să promoveze candidați comuni. La Iași, Cosette Chichirău (USR) e în concurență cu Liviu Iolu (PLUS)

Ultima redută: sudul Munteniei și Olteniei

În 2019, PSD a continuat să domine județele din sud aflate de-a lungul Dunării, iar șansele opoziției de a deschide capete de pod în această zonă sunt relativ reduse. Cea mai mare fisură în reduta social-democrată este la Craiova, de ani întregi feuda Olguței Vasilescu. La alegerile pentru Parlamentul European, USR PLUS a obținut o victorie definită drept „istorică" de presa locală. USR PLUS a fost votat de 29,82% din alegători, PSD de doar 26,93%, iar PNL de circa 21,77%. La prezidențiale însă, Iohannis a trecut pe primul loc, iar Barna pe trei. Actualul șef al statu-

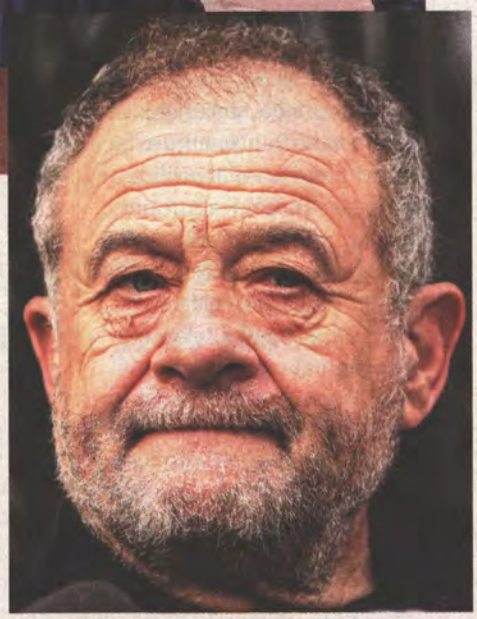

BARONIME PSD
La europarlamentare și prezidențiale, fiefurile Olguței Vasilescu și ale lui Dumitru Buzatu, Dolj și Vaslui, s-au revoltat și au votat masiv cu USR PLUS, PNL sau Iohannis.

lui a reușit performanța ca, în turul II al prezidențialelor, să fie pe primul loc la nivelul întregului județ Dolj.

Aparent, PSD domină în Gorj și Teleorman

PSD a fost pe primul loc și la europarlamentare, și la prezidențiale, în județele Gorj și Teleorman, fostele fiefuri ale lui Ponta și Dragnea. Însă datele de la europarlamentare indică o schimbare de direcție: pentru prima oară în istoria alegerilor de după 1990, PSD a obținut un scor sub 50% în Teleorman. La scrutinul din 26 mai 2019, partidul condus la acel moment de Dragnea a fost votat de circa 48% din cetățenii cu drept de vot din Teleorman, o scădere de 14 procente față de parlamentarele din 2016. În Alexandria, scorul a fost și mai strâns, la europarlamentare: PSD - 37,22%, PNL - 21,83%, iar USR-PLUS - 16,75%. Teoretic, o alianță între PNL și USR PLUS, susținută eventual de PMP, care a atras peste 6% din voturi, în Alexandria, ar putea contesta dominația PSD asupra primăriei municipiului de județ. Și-n Videle, PSD a pierdut, la europarlamentare, majoritatea absolută, atrăgând doar 44% din voturi, în timp ce liberalii au obținut 23%, iar USR PLUS - 13%.

În Târgu Jiu primarul este de la PNL, Marcel Romanescu. Acesta este însă în conflict cu Ludovic Orban: l-a acuzat pe actualul președinte al PNL că se juca pe computer atunci când a venit la București ca să discute. În iunie, Romanescu a cerut demisia lui Orban din fruntea PNL pentru că a propus impozitarea IT-iștilor.

2015: Orban se bate pentru două tururi

În primăvara lui 2015, Ludovic Orban, pe atunci deputat, a fost practic singurul liberal care a susținut revenirea la sistemul de alegere a primarilor în două tururi.

„Alegerea primarului prin majoritate relativă, în fapt, nu face altceva decât să ofere prima șansă primarilor în funcții la limită.

Un primar poate să se aleagă dacă se prezintă 50% din cetățeni la vot și obține, să spun, 30% din voturi. O să ajungem în situația ca pentru a schimba în anumite localități unde s-au format clientele care nu sunt mânate de interesul public și pe care primarul le controlează prin ajutoare sociale, prin alte pârghii pe care le are la dispoziție, să nu mai putem schimba primari decât apelând la doamna cu coasa sau la doamna cu cătușele", a spus Orban, în plenul Camerei Deputaților.

Amendamentul propus de el, privind revenirea la două tururi, a căzut. La votul final al legii alegerilor locale, majoritatea deputaților PNL au votat pentru, dar Orban și alți 13 liberali au fost împotrivă. Președintele Klaus Iohannis a promulgat fără obiecții această lege, care nu a fost atacată nici la Curtea Constituțională.

FOTO: INQUAM PHOTOS- ADRIAN NEAGOE

SILVIU SERGIU

Pe cine nu lași să moară, nu te lasă să trăiești. Cazul Zelenski

În ultimii ani, în special de la anexarea Crimeei și invadarea Donbass-ului de către Rusia, România a fost unul din „avocații" principali ai Ucrainei în procesul de integrare europeană și în fața agresiunii rusești. Țara noastră a ratificat prima Acordul de Asociere a Ucrainei cu UE și a fost națiune-lider a NATO în oferirea de asistență în domeniul securității cibernetice.

În ciuda acestor dovezi de prietenie, președintele Ucrainei, Volodimir Zelenski, a ales să atace frontal România, într-o manieră consacrată de sovietici în relațiile internaționale. El a acuzat țara noastră că a ocupat Bucovina de Nord, imediat după semnarea actului de unire a celor două republici ucrainene într-un singur stat independent, pe 22 ianuarie 1919.

Înainte de a analiza motivele liderului de la Kiev de a lansa un astfel de atac, trebuie spus că afirmația sa reprezintă un fals istoric. Un „fake news", similar cu cele răspândite de mașina de propagandă a Rusiei, care se folosește de disputele teritoriale dintre vecinii săi, provocate de URSS în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, pentru a alimenta conflicte la granițele sale.

Bucovina de Nord este, în prezent, parte a Ucrainei, pentru că a fost anexată de Uniunea Sovietică în baza Pactului Ribbentrop-Molotov, în 28 iunie 1940, și a rămas parte din ea până la destrămarea acesteia, în 1991, când a fost lăsată „moștenire" Ucrainei.

Anterior, a facut parte din Principatul Moldovei, până în 1774, a intrat în componența Imperiului Habsburgic, iar la 28 noiembrie 1918, după prăbușirea Imperiului Austro-Ungar, s-a unit cu România, prin votul dat de Congresul General al Bucovinei. Unirea a fost recunoscută de învingătorii din Primul Război Mondial prin tratatul de la Saint Germain, semnat la 10 septembrie 1919.

Chiar dacă surprinde, atacul lui Zelenski la adresa României nu este inexplicabil. El se înscrie în politica antiromânească promovată de predecesorii săi, parte integrantă dintr-o politică ucraineană de stat împotriva minorităților naționale. Politică continuată de partidul lui Zelenski, care are majoritatea în Parlamentul ucrainean. După cum bine remarca deputatul PNL Matei Dobrovie, puterea de la Kiev „nu a renunțat la Legea educației (promulgată de fostul președinte Petro Poroșenko în ultimele zile de mandat, dar după alegerea lui Zelenski - n.r.) și la controversatul articol 7, care duce la ucrainizarea școlilor românești, a continuat divizarea artificială între români și moldoveni, insistând că în sudul Basarabiei sunt vorbitori de limba moldovenească, a refuzat să unifice programa de învățământ în această regiune, a adoptat Legea privind învățământul secundar care restrânge niște drepturi deja câștigate ale minorităților naționale".

Atacul lui Volodimir Zelenski la adresa României nu este parte dintr-o campanie externă de contestare a granițelor actuale, ci este doar o declarație populist-patriotică de uz intern.

Retorica naționalistă și antiromânească a lui Zelenski are rolul de a mai disipa din presiunea exercitată de opinia publică și adversarii săi politici, care-i reproșează prea multă disponibilitate de a pacifica estul Ucrainei în condițiile impuse de Rusia. Volodimir Zelenski a fost avertizat să nu accepte federalizarea țării, abandonarea proiectului integrării europene și euro-atlantice, alegeri în zonele ocupate de separatiștii pro-ruși, să insiste pentru evacuarea trupelor rusești, pentru dezarmarea milițiilor separatiste și – mai ales – pentru preluarea controlului asupra granței de stat dintre Ucraina și Rusia în sectorul Lugansk și Donețk. În Capitală și în vestul Ucrainei, au fost organizate ample demonstrații de protest, cele mai mari de la Euromaidanul din urmă cu șase ani.

În acest context complicat, Zelenski are nevoie de sprijin popular, iar cel mai facil mod de a-l obține este să recurgă la naționalisme ieftine. S-ar putea să câștige pe termen scurt, dar să piardă pe termen lung, în special în relația cu Occidentul, din care face parte și România.

SILVIU SERGIU
este senior editor al *Newsweek România*

RADU PARASCHIVESCU

Talent

Unul dintre motivele pentru care cuvintele sunt batjocorite și împinse în prostituție e imposibilitatea ripostei. Cuvintele nu au garduri electrificate și senzori. Nu se pot apăra. Sunt la discreția celor care se opresc în dreptul lor și aleg să le folosească. Cuvintele sunt unelte din care se încheagă, mai bine sau mai prost, un mesaj. Unele suferă din cauza uzului și abuzului. „Ortac" și „tovarăș", de exemplu, trag după ele ghiuleaua mineriadelor și pe cea a apelativului oficial din comunism. Cine încearcă să reabiliteze asemenea cuvinte riscă să fie bănuit de nostalgii vinovate sau de apartenențe dezonorante și pentru impostori. E vorba despre talent.

Dicționarul lămurește că prin „talent" se înțelege „o aptitudine înnăscută sau o înclinație deosebită într-un anumit domeniu (îndeosebi în literatură, sport și artă)". Talentul e superior priceperii sau dexterității prin factorul creator, prin felul în care omul talentat își valorifică spiritul, imaginația, efervescența. Ești un poet talentat, dar un șofer abil. Un tenisman de talent, dar un mecanic priceput. Un pictor de talent, dar un zidar destoinic. Poți fi, la rigoare, „Talentatul domn Ripley", personajul alunecos și criminal din romanul Patriciei Highsmith, jucat în filmul lui Minghella de un Matt Damon

Cum însă nu s-a mulțumit să se nască poet, românul a trecut la mansa schimbărilor de registru și de statut

nocive. Rămân, e adevărat, dicționarele – structuri din ce în ce mai încăpătoare și indulgente, gata să cazeze ceea ce altădată ar fi respins și să justifice mereu, cu argumente care se contrazic de la o ediție la alta, roiul de excepții care formează alaiul regulii. Numai că relativa protecție din dicționar se face franjuri la contactul cu spiritul de inițiativă al vorbitorului pentru care importantă e esența și nicidecum stilul mesajului. Ajunși aici, să observăm că printre suferinzii din paturile lexicului se numără și un substantiv despre care n-ai fi crezut că e atât de ușor convertibil în muniție la rândul lui doldora de talent. Cum însă nu s-a mulțumit să se nască poet, românul a trecut la mansa schimbărilor de registru și de statut. Din substantiv comun, talentul a devenit nume propriu. De aici pasul până la poreclă și pseudonim a fost mic și ușor de făcut. Poligonul de testare a noii identități a fost o lume a manelelor saturată deja de copii (minune sau nu), pușți, vijelii, pitici, bursuci și salamuri. Pe acest tărâm pitoresc și-a făcut apariția, ca satelit muzical orbitând în jurul unei echipe de fotbal, nimeni altul decât Piți Talent.

Fin al lui Laurențiu Reghecampf, antrenorul de atunci al FCSB, Piți Talent s-a instalat fără jenă în apropierea echipei și chiar s-a remarcat printr-un accesoriu vestimentar la care alți confrați nici cu gândul nu gândiseră: un trening cu inițialele lui. Testat cu succes, „Talent" își clădește acum o carieră identitară. Un je ne sais quoi parodic irigă situațiunea, fără ca asta să clatine trufia purtătorului. Jenă? Sentimentul ridicolului? A se slăbi! Așa ceva nu poate amenința soclul următorului Talent: numitul Abi, ale cărui performanțe încap pe un bilet de tramvai. Mulți susțin că adevăratul talent al lui Abi Talent este absența oricărui talent, ceea ce așază personajul în plin paradox. Cea mai recentă escaladă întreprinsă de cetățean pe versantul celebrității pare să fi fost insultarea lui Alex Velea, o altă făptură eufemistic spus exotică. Ce-i drept, prin asta Abi își dă singur brânci în postura cizmarului care se ridică mai sus de cizmă și dă prilejul unei alte cariatide a spiritualității românești să intervină. Cin' să fie, cin' să fie? Păi, cum cine? Fane Talent, bineînțeles, care folosește vehiculul unei manele spre a-și face adversarul handicapat și spre a-i spune de la obraz următoarele: „Tu nu mă înțelegi, am dreduri, nu o simplă freză pe cap, / Tu nu mă înțelegi, n-am creier de când l-am amanetat, / Tu nu mă înțelegi, știi că sunt mafiot adevărat". Ce mai, românii au Talent.

RADU PARASCHIVESCU
este scriitor

muncitor în cadrul secției de montaj a Întreprinderii Electrocontact Botoșani,
i /... 1979 prin dosar de urmărire informativă pentru
adera la Sindicatul Liber al Oamenilor Muncii,
v numiților Brașoveanu Gheorghe și Cană
irea în legătură cu condițiile de lucru și
mpul muncii și altele. De asemenea,
le cetățenilor. /.../ Prin măsurile
internat în mai multe rânduri în
ulțumit de faptul că, deși calificat, a
tă o retribuție mai mică. Este cotat
nstruit, se exprimă cu multă
e radio Europa Liberă, pe care îl

Electrocontact Enterprise,
within an intelligence
tion to adhere to the Free
with negative content to
s, he expressed
that his wife was not
t citizens' rights are not
determined that the
us mental health hospitals,
e had been hired as an
s as an intelligent person,
ly. /.../ His attitude was also
istens to."

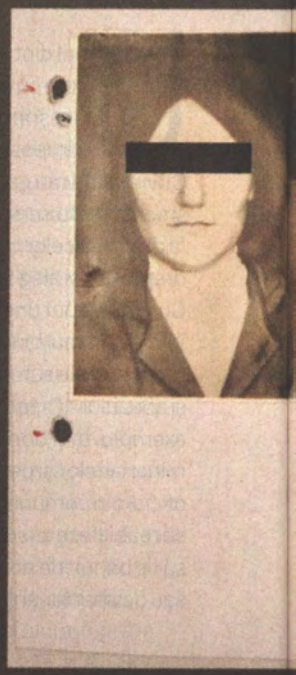

Fotografiile lui S. D. și ale

Photographs of S.D. and

MODELUL MICULA
România poate plăti despăgubiri de 6 miliarde de euro » P.22

COMUNISM

Disidența ascunsă

ÎN ROMÂNIA COMUNISTĂ, A EXISTAT DISIDENȚĂ PÂNĂ ÎN ultimul moment, cel al venirii Revoluției. Asta este realitatea, așa cum arată mii de dosare din arhiva fostei Securități. Realitatea, însă, fie este încă necunoscută pentru mulți români, fie este demonizată de o parte a celor care vor să întoarcă România cu fața înapoi spre Răsărit.

Germina Nagâț, cercetător și membru al Colegiului Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, explică acest raționament defect care ni se tot repetă în ultimii 30 de ani de către tabăra anti-democratică: „Intenționat ni se spune că nu a existat opoziție până în decembrie '89, pentru că asta înseamnă că românii erau fericiți. Astfel, raționamentul e că tot ce a urmat după Revoluție este ceva nelegitim și că democrația nu e în regulă, că Revoluția este un amestec străin în treburile interne. Acest raționament este periculos".

În ianurie 2020, judecătoarea Mihaela Niță, de la Curtea de Apel București, și-a motivat decizia în cazul achitării a doi ofițeri de Securitate, Marin Pârvulescu și Vasile Hodiș, acuzați de rele tratamente care au dus la moartea lui Gheorghe Ursu, prin faptul că „nu se poate aprecia că victima a fost disident politic". Argumentul primei instanțe este că Gheorghe Ursu „nu și-a manifestat public dezacordul față de politica și conducerea de stat și partid". Acest motiv invocat de judecătoare, care vine cu o definiție controversată a disidentului politic, ar putea afecta toate dosarele privind victimele fostei Securități, prin crearea unui precedent juridic periculos. Istoricii spun că acei oameni care făceau opoziție Puterii nu aveau cum să fie cunoscuți publicului larg, tocmai din motive care țineau de duritatea fostului regim.

Newsweek România vă prezintă prima parte a unui amplu material jurnalistic despre câțiva dintre românii care, înainte de Revoluție, s-au împotrivit sistemului, ajungând în atenția Securității. Oameni obișnuiți, necunoscuți înainte de 1989, ale căror cazuri fie nu au ajuns deloc în atenția publică, nici după Revoluție, fie au fost discutate prea puțin.

Teribilele destine ale acestor români sunt prezentate și în cadrul expoziției intitulate „Eroi fără glorie", organizată de CNSAS pe holurile Casei Poporului, până în 15 februarie 2020. Nu mai puțin de 81 de astfel de cazuri, care au în spate alte sute de disidenți anonimi, sunt prezentate, în cadrul acestui eveniment, de cercetătorii CNSAS. A doua parte a serialului *Newsweek România*, cu poveștile complete ale unora dintre eroii necunoscuți din comunism, urmăriți de Securitate, întemnițați pe nedrept, internați cu forța în spitale de psihiatrie, va fi publicată în numărul viitor al revistei noastre, din 7 februarie 2020. N

DE
RAMONA URSU
ramona.ursu@newsweek.ro

soției sale, din dosarul de urmărire.

is wife's, in the surveillance file.

FOTO: INQUAM PHOTOS - GEORGE CĂLIN

Dumitru Iuga. „Iorgu" neliniștit de securiști: disidență până la Revoluție

DUMITRU IUGA, „IORGA" PENTRU Securitate, așa cum a fost botezat fostul disident politic în dosarul de urmărire informativă care i s-a deschis în 8 iunie 1983, a intrat în vizorul organelor statului după ce a fondat un sindicat clandestin, Mișcarea pentru Libertate și Dreptate Socială din România (MLDSR). Iuga era, pe atunci, tehnician la Televiziunea Română și a reușit, în câteva luni, alături de zeci de persoane, să formeze un grup de opoziție față de conducerea țării. MLDSR, care avea un program de reforme inspirat de celebrul sindicat polonez „Solidaritatea", a intrat repede în atenția Securității, după ce unul dintre cei din grupul său a trădat.

În total, 62 de persoane au fost urmărite intens, dintre care 28 erau înscrise în Mișcare, iar restul erau simpatizanți. În 10 septembrie 1983, Dumitru Iuga, care avea, atunci, 41 de ani, a fost arestat, iar în 12 ianuarie 1984 este condamnat de Tribunalul București la 12 ani de închisoare, pentru infracțiunea de complot împotriva orânduirii socialiste. A ieșit din pușcărie în 9 septembrie 1989, în baza unui decret de amnistie, însă a fost arestat din nou, după trei luni, în „buza" Revoluției.

„Am convingerea că vom ajunge la dosare"

Dosarul de la Securitate prin care era urmărit Dumitru Iuga conține mai multe episoade emoționante, care arată că, nici măcar când era închis în temutele temnițe comuniste, „Iorgu" nu se lepăda de credințele sale. Un exemplu este din 18 mai 1985, când Iuga era întemnițat la Aiud. Una dintre filele dosarului său de la Securitate conține transcrierea unei discuții dintre deținuții politici Dumitru Iuga și Francisc Barabasz, în care cei doi, asemenea unor vizionari, vorbesc despre momentul în care dosarele Securității vor fi făcute publice. Redăm un pasaj din această discuție, conform DUI „Iorgu" din arhivele CNSAS:

„**Dumitru Iuga:** Situația actuală trebuie să se schimbe, nu mai poate dura așa, chiar în socialism, trebuie să ni se dea o satisfacție, așa nu mai merge. / **Francisc Barabasz:** Vezi, mulți dintre noi atunci or să meargă să zică: eu am suferit, am fost la pușcărie (...) / **Dumitru Iuga:** Da, așa o să fie, dar chiar unii dintre aceștia nu se gândesc că, de fapt, au făcut mult rău, ne-au făcut mult rău. / **Francisc Barabasz:** Știi când o să știm noi cine ne-a făcut rău? Când o să ajungem să ne vedem dosarele. / **Dumitru Iuga:** Am convingerea că vom ajunge la dosare și atunci vom vedea, sigur și clar, care ce față are și a avut, astea întotdeauna au ieșit la lumină".

„Cerere de grațiere nu fac. Nu am către cine să o fac!"

O altă discuție relevantă este între Dumitru Iuga și cunoscutul disident politic Iulius Filip, închis, la acea vreme, tot la Aiud. Și această discuție, din 19 august 1985, este interceptată de securiști și adăugată în Dosarul „Iorgu". Filip îi spune lui Iuga: „Pe mine mă pot amâna cât vor ei, că eu nu fac cerere și nu mă milogesc în fața lor. Cerere de grațiere nu fac, că nu am către cine să o fac! Către cine să o fac? Către cel pe care l-am blamat deschis?". Dumitru Iuga îi răspunde camaradului său: „Nici eu n-aș mai face acum nicio cerere (...)

Acum, când mi-am distrus sănătatea și viața în pușcărie, nu mai are niciun rost".

Ofițerul de Securitate scrie în nota de constatare că Dumitru Iuga era „pedepsit cu 12 luni regim restrictiv, celălalt cu zece zile de izolare severă, pentru manifestări neregulamentare" Cu câteva zile înainte să intre la „regimul restrictiv", în 13 august 1985, Iuga trimite o scrisoare familiei sale, păstrată în dosarul de la Securitate, în care își anunță rudele că „până la anul pe timpul acesta (respectiv 11.08.1986), nu mai am dreptul la alimente, vorbitor și corespondență. În schimb, am dreptul la pachet sanitar (5 pachete țigări, 5 cutii chibrite, o hârtie igienică, una pastă de dinți și un săpun). Cu sănătatea o duc din ce în ce mai rău. (...) În aceste împrejurări, eu închei această unică carte poștală, până la anul dorindu-vă multă sănătate și toate cele bune. Cu mult drag, Dumitru"

„Îți chemăm fătucele și le periclităm liniștea"

Într-o notă a ofițerilor de Securitate, din 15 aprilie 1988, se relatează despre motivele pentru care a fost închis Dumitru Iuga, despre comportamentul lui în penitenciar, precum și despre un moment în care s-a pus în discuție eliberarea sa condiționată. În acest document se precizează că, odată cu urmărirea informativă în detenție a lui „Iorgu", s-a stabilit că „nu a renunțat la conceptele sale, căutând modalități de a le transmite și altor deținuți. (...) «Iorgu» a făcut obiectul unor acțiuni propagandistice întreprinse de organizația Amnesty International și postul Europa Liberă, care au difuzat mai multe comentarii dușmănoase la adresa statului nostru" La finalul notei se amintea că, „la data de 26.09.1986, a fost discutat în comisia pentru liberare condiționată și, având în vedere comportarea necorespunzătoare, a fost amânat până la data de 25.06.1988, când se va reanaliza situația sa".

În 15 septembrie 1989, în ziua ieșirii din penitenciar a lui Dumitru Iuga, acesta are o discuție de tip „instructaj" cu securistul care îl supraveghea. Ofițerul îl amenință că, „la primul gest", „îți chemăm fătucele (pe fiicele lui Iuga – n.r.) și le periclităm liniștea". Transcrierea înregistrării acestei discuții se regăsește în Dosarul „Iorga": „Să știi un lucru, că eu sunt cel care, într-un fel sau altul, o să răspund de dumneata după ce ieși de aici. (...) Sigur, dacă nu te vei astâmpăra, în cea mai bună variantă, vei ajunge din nou aici. Repet, eu îmi măsor cuvintele, în cea mai bună variantă. (...) Păi, tătucu, la primul gest, îți aduc fătucile și le zic: îl vedeți pe tac-tu? A zis că are grijă de voi, uite grija de voi unde este. (...) Tătucu, din clipa aia le periclitez liniștea. Nu înseamnă că suntem măgari, să le afectăm pe ele, dar le reduc la o astfel de liniște și socială și...".

Abia ieșit din penitenciar, „Iorgu" își continuă fără frică „treaba" împotriva regimului. Fiind urmărit și după ieșirea din închisoare, inclusiv prin tehnică operativă instalată la el acasă, securiștii află, așa cum se arată în rapoartele lor, că, în 29 noiembrie 1989, Iuga îi „spune soției că ar trebui lansat și un Program, dar care va fi viabil numai atunci când poporul va deține puterea, deci există o bază de aplicare. Cu acest program se atrage atenția oamenilor și poate cuprinde următoarele puncte: Formarea unui aparat de partid și de stat dispus să negocieze cu poporul, pentru ca el să fie silit să țină cont de doleanțele poporului; Eliberarea tuturor deținuților politici (...); Constituirea unei comisii guvernamentale care să poarte negocieri cu poporul, prin reprezentanții săi; Îmbunătățirea aprovizionării imediate a populației cu bunuri agroalimentare".

Cu câteva zile înainte de Revoluție, Iuga îi citește fiicei sale „Manifestul pentru sănătate al poporului român", pe care îl scrisese: „Cetățenilor români (...), când vă plimbați, învățați să cântați, fredonând bucăți muzicale care sunt atât de apropiate sufletelor voastre. Atâtea pe care voi le știți, dar pe care nu le-ați fredonat niciodată în stradă, «Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte» și așa mai departe. Și toate vor veni de la sine". În 12 decembrie 1989, Dumitru Iuga este din nou arestat, însă este eliberat în 22 decembrie 1989, la Revoluție. Dumitru Iuga a murit în 21 aprilie 2013.

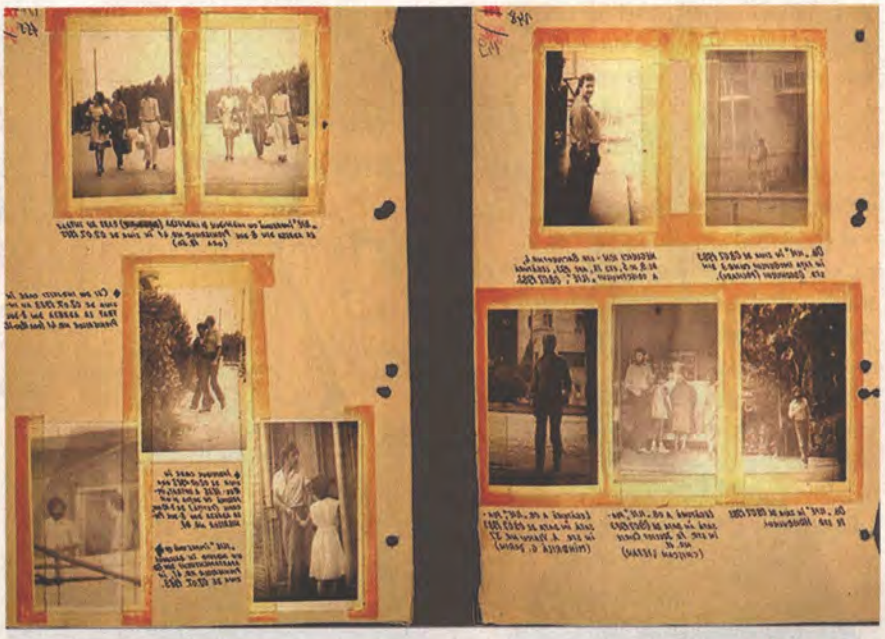

FOTOGRAFII
păstrate în dosarul de la Securitate a lui Dumitru Iuga, făcute în timpul filajului, înainte să fie arestat.

FOTO: ARHIVA CNSAS

Abuzurile psihiatrice. „Ce căuta Securitatea, un serviciu secret, în cazurile medicale?"

O PARTE DINTRE CAZURILE cutremurătoare prezentate de cercetătorii CNSAS în cadrul expoziției „Eroi fără glorie" este dedicată disidenților politici care au fost internați forțat în spitalele de psihiatrie sau pensionați pe caz de boală, tot în baza unor boli psihice inventate de securiști, mână în mână cu medicii. „Păcatele" acestor oameni cărora li se lipea eticheta de bolnavi psihic erau că se plângeau de sărăcie, scriau Partidului, ziarelor de atunci sau chiar lui Nicolae Ceaușescu, informându-i despre greutățile prin care trec. Alții „îndrăzneau" să facă și să împrăștie manifeste prin diverse localități.

„Totul se făcea cu complicitatea medicilor"

Securitatea îi lua la ochi pe toți, nimeni nu rămânea nepedepsit pentru că era nemulțumit de regim și, în final, oamenii erau internați în ospicii, iar unii transformați în „legume". Germina Nagâț, cercetător și membru al Colegiului CNSAS, a explicat că, în cazurile de acest tip, „problema mare este că la mulți nu avem niciun dosar. Avem bucăți de caz din dosare din fondul Corespondență al CNSAS, adică schimbul birocratic de hârtii dintre unitățile Securității. Căutându-le dosarele individuale, nu le-am găsit, deci nu avem cum documenta nici măcar o bucată din povestea psihiatrică".

Specialista mai arată că, din motive de legislație, CNSAS nu are nicio competență în privința preluării arhivelor medicale din spitale, astfel că cercetătorii știu doar ce a dispus Direcția a VI-a Cercetări Penale din cadrul Securității și, în unele cazuri, mai sunt găsite sentințe judecătorești de internare a acestor persoane. „Noi, cei din CNSAS, nu avem nicio competență să mergem să cerem documente de la spitale, astea sunt lucruri pe care Parchetul ar trebui să le ceară, considerând toate aceste cazuri drept infracțiuni contra umanității, căci acolo se încadrează".

În cadrul expoziției „Eroi fără glorie" sunt prezentate 11 cazuri de abuz psihiatric, când cei interogați de Securitate ajungeau, într-un moment sau altul al anchetei, la medicul psihiatru. „Toate aceste cazuri se făceau de Securitate cu complicitatea medicilor. În documentele noastre, neavând acces la arhivele medicale, nu apare niciun nume de medic. Într-un singur caz am găsit un document cu denumirea unui medicament care îi era administrat unei persoane. Chiar dacă am admite, de dragul argumentării, că acești oameni ar fi avut probleme psihice, tot nu avea ce căuta Direcția a VI-a a Securității în poveste, deoarece competența ar fi trebuit să fie strict medicală. Toate aceste cazuri de abuzuri medicală sunt niște orori. Ce caută un serviciu secret în cazuri medicale?", mai spune Germina Nagâț.

„Nu se găsesc nici în postura de deținuți politici"

Cum documentele din arhivele spitalelor nu pot ajunge la CNSAS, din cauza legislației, și dacă s-ar vrea alcătuirea unei spețe juridice în aceste cazuri de abuz psihiatric, cercetătorilor le lipsesc actele medicale. Singura cale

rămâne ca frânturile acestor poveşti, care se mai păstrează în arhivele fostei Securităţi, să fie preluate de procurori, singurii care pot avea acces la fişele de pacienţi, în cazul în care spitalele mai păstrează documentele acelor vremuri.

„Cu siguranţă, Parchetul ar trebui să ia în discuţie aceste spete, în aşa-zisul dosar al Procesului Comunismului, pentru că aceşti oameni nu mai au nimic care să arate tortura prin care au trecut. Neîncadrabile ca victime, nu se regăsesc în lege nici în postura de deţinuţi politici, pentru că nu a fost niciun caz penal, care ar fi însemnat risc de imagine pentru regim. Aşa că varianta asta i-a fost extrem de favorabilă Direcţiei a VI-a Cercetări Penale a Securităţii. Doar o mică fisură, o mică vulnerabilitate dacă se ridica, în timpul anchetei, legat de starea ta mentală, o depresie banală, te putea costa transformarea în legumă. Aveai de ales între a face puşcărie politică, a fi internat la psihiatrie şi a face puşcărie de drept comun", mai arată Nagâţ.

Parchetul ar trebui să ia în discuţie aceste spete. Aceşti oameni nu mai au nimic care să arate tortura prin care au trecut

Directiva despre „discernământul politico-juridic"

Cercetătoarea mai spune că, începând cu anul 1972, se ştie oficial că a existat o broşură editată de Ion Stănescu, fost ministru de Interne, în care se vorbea despre discernământul politico-juridic. Prin această broşură, cadrele de Securitate erau învăţate să deghizeze juridic spete de opoziţie la regim. „Este vorba despre o directivă ideologică aplicată consecvent şi cu metodă, în munca Securităţii. Cum să mascăm acţiunile împotriva regimului şi a lui Ceauşescu în altceva? Iar acest lucru se făcea, de cele mai multe ori, prin transformarea cazului într-un delict de drept comun", arată Nagâţ.

De exemplu, în cazurile disidenţilor Doina Cornea şi Gheorghe Ursu, Securitatea a încercat explicit introducerea unor culpe de drept comun, cu scopul de a-i compromite pe aceştia. La Ursu a fost deţinere ilegală de valută, la Doina Cornea la fel, i-au fost plantaţi în casă şilingi austrieci. „O altă metodă, statistic mai puţin prezentă din cercetările noastre de până acum, era trimiterea în expertiză psihiatrică şi vulnerabilizarea medicală a persoanei, care se făcea, nu de puţine ori, şi cu complicitatea familiei. De ce? Rudele celui vizat îşi spuneau că, decât să-l văd în puşcărie, mai bine-l internau câteva luni, apoi, în unele situaţii, omul era dat în grija familiei, care îi administra mai departe un anumit tratament. Totul era să se ajungă la neutralizarea persoanei, iar partidul să stea liniştit", mai arată Germina Nagâţ.

FOTO: INQUAM PHOTOS - GEORGE CĂLIN; NEWSWEEK ROMÂNIA

„Pot să afirm că trăiesc într-o societate socialistă? Nu. Corupția n-a dispărut"

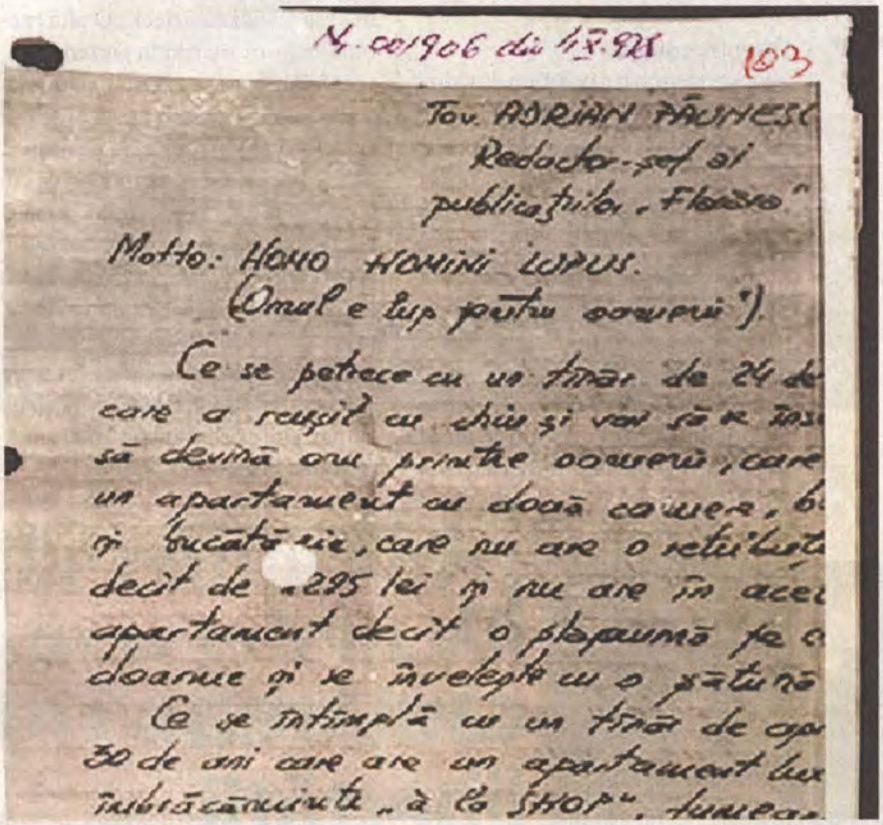
N. 001906 din 4.X.978 103

Tov. ADRIAN PĂUNESC
Redactor-șef al
publicațiilor „Flacăra"

Motto: HOMO HOMINI LUPUS.
(Omul e lup pentru oameni).

Ce se petrece cu un tânăr de 24 de
care a reușit cu chiu și vai să se înso
să devină om printre oameni, care
un apartament cu două camere, b
și bucătărie, care nu are o retribuț
decât de 1.295 lei și nu are în acest
apartament decât o plapumă pe c
doarme și se învelește cu o pătură
Ce se întîmplă cu un tânăr de ap
30 de ani care are un apartament lux
îmbrăcăminte „à la SHOP", fumea

UNUL DINTRE CAZURILE teribile în care s-a ajuns la internarea într-un spital de psihiatrie a unei persoane care a îndrăznit să se plângă de condițiile grele de viață din comunism este al tânărului C.I. Bărbatul, care în 1979, când a ajuns în vizorul Securității, avea 26 de ani și era ospătar în Ploiești, a reușit să enerveze PCR-ul și Securitatea cu scrisori trimise către Europa Liberă sau „Flacăra", dar și adresate direct conducerii statului. În aceste scrisori „injurioase", tânărul își descria traiul greu și cerea ajutor din partea conducerii statului, fiind dezamăgit că nimeni nu-i răspundea, nici măcar CC al PCR.

Din cauză că a ajuns, în final, să fie internat la Psihiatrie, dosarul său de la Securitate este incomplet, actele medicale lipsind. Doar frânturi din acest caz au putut fi recuperate de cercetători. Ce știm, din arhiva CNSAS, este că, într-un document al Securității este explicat despre cine este vorba, ce „fapte grave" a făcut cel anchetat și că a fost internat la Psihiatrie.

„Ajutați-mă! Nici CC al PCR nu mi-a răspuns"

„La data de 7 septembrie 1979, s-a deschis dosar de urmărire informativă a numitului C.I., de 26 de ani, muncitor necalificat la IVA Ploiești, în baza unor informații că se situează pe o poziție ostilă orânduirii socialiste. (...) S-a stabilit că cel în cauză, pe cale poștală, a expediat mai multe scrisori anonime conducerii superioare de partid și de stat, precum și unor persoane particulare, cu conținut denigrator, cu expresii triviale și de amenințare. În baza expertizei grafice, s-a stabilit că autorul scrisorilor menționate mai sus este cel în cauză. (...) Fiind sesizate organele Procuraturii municipale Ploiești, s-a dispus efectuarea unei expertize neuropsihiatrice, iar în baza raportului de constatare și a probelor administrate prin organele sanitare, a fost internat la Spitalul de specialitate Voila", se arată în documentul fostei Securități.

Cu un an înainte ca Securitatea să îi deschidă dosarul, tânărul C.I., disperat din cauza sărăciei, a trimis, în octombrie 1978, o scrisoare pe adresa Revistei „Flacăra", către redactorul-șef Adrian Păunescu. Bărbatul spera ca măcar în acest fel, va atrage atenția asupra cazului său și va fi ajutat. Degeaba. Și această scrisoare a ajuns la Securitate.

„Ce se petrece cu un tânăr de 24 de ani, care a reușit cu chiu, cu vai să se însoare și să devină om printre oameni, care are un apartament cu două camere, baie și bucătărie, care nu are ca retribuție decât 1.295 de lei pe lună și nu are în acest apartament decât o plapumă pe care doarme și se învelește cu o pătură? (...) Pot oare să afirm că trăiesc într-o societate socialistă? Nu. Fiindcă corupția, lașitatea, hoția, favoritismele, minciuna n-au dispărut încă. (...) Ajutați-mă! Am apelat la ajutorul multora, dar degeaba. Nici CC al PCR nu mi-a răspuns la aproximativ zece memorii pe care le-am trimis. (...) Nu-s om rău, n-am făcut rău nimănui, dar vreau și eu să trăiesc!", a scris tânărul C.I., în scrisoarea adresată publicației „Flacăra".

Internat la Psihiatrie pentru că a lipit manifeste prin oraș

UN ALT CAZ TULBURĂTOR păstrat în arhiva fostei Securități, care s-a terminat cu internarea la Psihiatrie a persoanei urmărite, a fost al unui tânăr de 33 de ani, V.I., din Constanța, de profesie șofer. Bărbatul a lipit manifeste împotriva regimului, în cinci locații diferite din centrul orașului Constanța, și a fost prins în flagrant. S-a dispus, ulterior, expertiza lui psihiatrică, care a dus la o sentință definitivă a instanței, care a hotărât internarea „până la însănătoșire". Acest termen, „până la însănătoșire", însemna că persoana vizată rămânea strict la mâna medicilor, singurii care puteau decide dacă și când omul mai putea fi externat de la Psihiatrie. Erau și situații în care instanța preciza un anume termen pentru internare sau supraveghere medicală, însă tânărul V.I. nu a avut acest „noroc".

Dintr-o ordonanță a Procuraturii Republicii Socialiste România, din 1987, aflăm că „împotriva inculpatului V.I., de 33 de ani, din Constanța, s-a pus în mișcare acțiunea penală pentru faptul că în lunile martie-aprilie 1987 a conceput și difuzat prin afișare în locuri publice în orașul Constanța mai multe înscrisuri cu conținut dușmănos. În declarațiile făcute în cursul urmăririi penale, inculpatul a susținut că a săvârșit aceste fapte fără discernământ. (...) Din modul în care a acționat, rezultă, de asemenea, indicii care creează îndoieli asupra stării sănătății sale psihice. Dispun efectuarea unei expertize psihiatrice care va fi efectuată de către specialiștii din Institutul de Medicină Legală Mina Minovici din București, cărora le va fi pus la dispoziție inculpatul V.I., arestat preventiv la Spitalul Penitenciar București".

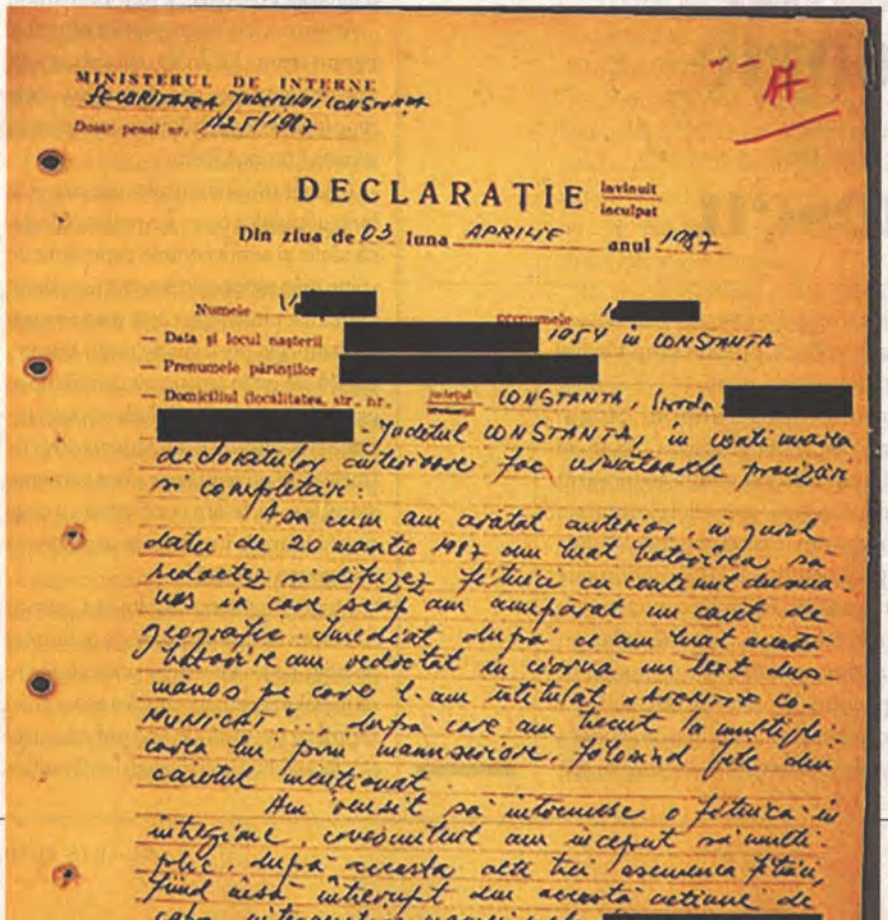

MINISTERUL DE INTERNE
SECURITATEA JUDEȚULUI CONSTANȚA
Dosar penal nr. 1125/1987

DECLARAȚIE invinuit / inculpat

Din ziua de 03 luna APRILIE anul 1987

Numele V[redacted] prenumele I[redacted]
— Data și locul nașterii [redacted] 1954 în CONSTANȚA
— Prenumele părinților [redacted]
— Domiciliul (localitatea, str., nr. județul CONSTANȚA, Ivrida [redacted]
[redacted] - Județul CONSTANȚA, în continuarea declarațiilor anterioare fac următoarele precizări și completări:

Așa cum am arătat anterior, în jurul datei de 20 martie 1987 am luat hotărîrea să redactez și difuzez fițuici cu conținut dușmănos în care scop am cumpărat un caiet de geografie. Imediat după ce am luat această hotărîre am redactat în ciorna un text dușmănos pe care l-am intitulat „ATENȚIE COMUNICAT"..., după care am trecut la multiplicarea lui prin manuscriere, folosind fiile din caietul menționat.

Am reușit să întocmesc o fițuică în întregime, conținutul am început să multiplic, după aceasta alte trei asemenea fițuici, fiind însă întrerupt din această acțiune de [illegible]

FOTO: ARHIVA CNSAS

„Recursul nu este întemeiat"

Sentința definitivă în cazul său, de internare într-un institut psihiatric, s-a dat la 1 iunie 1987, când lui V.I. i-a fost respins recursul. În actele instanței, păstrate în arhiva fostei Securități, se arată: „Deliberând, tribunalul constată că prin sentința nr. 368 din 28 mai 1987, Tribunalul Militar de Mare Unitate București a a confirmat măsura internării medicale într-un institut medical de specialitate, luată de Direcția Procuraturilor Militare față de V.I. (...) Împotriva măsurii sus-citate a declarat recurs V.I., care a susținut că măsura luată de prima instanță, de internare într-un institut medical de specialitate până la însănătoșire, este prea severă. (...) Recursul nu este întemeiat".

„În acest caz, omul a făcut o mare greșeală, când l-au prins și i-au luat declarații: a pretins că a avut o tulburare mentală, crezând că asta îl ajută, ca o scuză pentru ce făcuse. A spus că și-a pierdut rațiunea, că era supărat, că nu știe ce l-a apucat. Acest om era conducător auto, șofer profesionist, nu avea antecedente. Revoltător este că, chiar și în aceste condiții, a fost declarat cu schizofrenie paranoidă. Medicii spun că este exclus ca cineva să primească carnet de șofer, având acest diagnostic. Cu toate astea, cu acest diagnostic a rămas. Nu știm cât a rămas, deoarece nu avem, la CNSAS, documentele spitalului ca să știm ce s-a întâmplat mai departe cu acest om", a explicat Germina Nagâț, membru al Colegiului CNSAS, care a studiat acest caz prezentat în cadrul expoziției „Eroi fără glorie". N

Dosarul „Panoul". Suspecta moarte a elevului Mugur Călinescu

MUGUR CĂLINESCU AVEA, ÎN septembrie 1981, 16 ani și era elev la Liceul „A.T. Laurian" din Botoșani. Adolescentul asculta acasă, pe furiș, Europa Liberă, de unde afla despre problemele din România. Mugur îndrăznea să creadă că se putea revolta împotriva regimului și că îi putea „trezi" și pe cei din jurul lui. Așa a început să scrie, în diverse locuri din oraș, mesaje împotriva Puterii, precum și mesaje de mobilizare a românilor. Nu a durat mult și a fost prins de Securitate. A fost chemat în mod repetat să dea declarații, cazul său a fost pus în discuție în cadrul școlii, au urmat anchete și expertize, în casă i-a fost montată tehnică de supraveghere. La scurt timp, tânărul s-a îmbolnăvit și a murit.

Conform dosarului lui Mugur Călinescu păstrat în arhiva CNSAS, în 14 septembrie 1981, șeful Securității județului Botoșani, colonelul Constantin Hulubaș, trimite către conducerea de la Centru a Securității un raport prin care informează că, „în dimineața acestei zile, în jurul orelor 9.00, organele de Securitate au fost sesizate că pe un număr de trei panouri de protecție din tablă, (...) ce delimitează organizarea de șantier a Casei de Cultură din Botoșani, au apărut înscrisuri cu caracter incitator și ostil, redactate de autori necunoscuți".

„Vrem hrană! Vrem libertate!"

Conform notei semnate de colonelul Hulubaș, pe cele trei panouri fuseseră scrise, cu cretă albă, mai multe mesaje critice la adresa conducerii statului, dar și prin care oamenii erau încurajați să se revolte pentru a-și cere drepturile. Textul scris pe un panou era: „Cetățeni! Trebuie să fim conștienți de rolul nostru în societate și să spunem un «Nu» hotărât stărilor de lucruri ce se conturează la noi. În Polonia prietenă, oamenii muncii au dobândit o libertate reală, au sindicate libere «Solidaritatea» și «Solidaritatea rurală»".

Pe un al doilea panou era scris: „Vrem hrană! Vrem respectarea tuturor drepturilor! Vrem libertate!". Iar pe al treilea panou era următorul mesaj: „Ne-am săturat de stat la cozi imense. Nu mai putem accepta mizeriile și nedreptățile din țara asta". Securitatea se mobilizează rapid și, în octombrie 1981, este prins în timp ce scria lozinci împotriva regimului pe panourile din jurul unui șantier din oraș, elevul a fost prins.

Au urmat zile negre pentru Mugur și pentru mama lui. În 20 octombrie 1981, adolescentul este chemat să dea declarație în fața securiștilor și povestește că asculta Europa Liberă.

„În legătură cu motivele care au stat la baza acțiunilor ce le-am realizat, declar că ideile și sentimentele exprimate de mine prin repetatele inscripții au drept cauză ascultarea de către mine a unor emisiuni ale postului de radio Europa Liberă, de unde am însușit părerile ce se exprimau privind realitățile sociale, politice și economice din țara noastră. Pe unele care priveau lipsa unor alimente, statul la cozi, le-am confruntat cu ceea ce se întâmpla în oraș și le-am găsit că corespund realității".

Mugur, mai scrie că „alte idei, cum ar fi cele privind așa-zisa lipsă de drepturi și libertăți, necesitatea unor sindicate libere ca în Polonia, situația gravă a economiei, faptul că autoritățile ascund adevărul (...), fără să am posibilitatea de a îl verifica,

le-am luat ca fiind în conformitate cu realitatea, crezând în cele ce se transmiteau la acel post. În cursul anului 1981, am sesizat la mama mea frământări permanente, îngrijorare, nemulţumire ca urmare a unor nedreptăţi, despre care ea vorbea sau, fără a le povesti, le sesizam, întrucât deseori venea plânsă de la serviciu sau plângea acasă".

În ziua următoare, Mugur Călinescu este chemat din nou la Securitate. De data aceasta, spune şi că, în urma discuţiilor avute cu „câţiva tovarăşi securişti", a ajuns la concluzia că ideile sale pe care le avea înainte „nu corespund adevăratelor realităţi şi că aceste întâmplări nu le voi uita".

„Meditând la ideile pe care mi le formasem, am ajuns la concluzia că ţara mea era una dintre cele mai rămase în urmă, chiar dintre ţările socialiste. (...) De aceea mi-a venit ideea să mă apuc să scriu acele inscripţii. Această hotărâre am luat-o în scopul trezirii conştiinţei oamenilor, pentru ca aceştia, cunoscând adevărul, să acţioneze, să se revolte, să revendice drepturile şi libertăţile ce nu erau respectate. (...) În urma discuţiilor cu câţiva tovarăşi ofiţeri de Securitate, (...) am ajuns la concluzia că ceea ce am făcut e foarte serios şi grav, că acele idei nu corespund adevăratelor realităţi şi că aceste întâmplări nu le voi uita", scrie Mugur Călinescu, în declaraţia dată în faţa securiştilor, în 21 septembrie 1981.

„Europa Liberă, trădătorii şi duşmanii României"

O lună mai târziu, în 27 noiembrie 1981, conform unui proces verbal încheiat la Liceul „A.T. Laurian" din Botoşani, se ia în discuţie cazul elevului Mugur Călinescu. La întâlnire, pe lângă elev, mai participă mama sa, precum şi 13 persoane din rândul cadrelor didactice, reprezentanţi ai UTC, dar şi doi ofiţeri de Securitate, maiorul Mihai Crăciun şi locotenentul Dumitru Sîrbu.

În procesul verbal se precizează că profesorul Dorin Moraru, dirigintele lui Mugur Călinescu, spune că „îl cunoaşte foarte puţin, pentru că elevul este venit în

DOCUMENTE
din Dosarul „Panoul", din timpul urmăririi şi anchetării elevului Mugur Călinescu.

colectivul clasei din luna septembrie 1981. Condamnă faptele comise". În acelaşi document se arată că „mama sa apreciază faptele comise de copilul său ca fiind foarte grave, plânge şi regretă tot ce s-a întâmplat. Arată că l-a surprins în câteva rânduri pe băiatul său audiind postul de radio Europa Liberă şi i-a atras atenţia că nu este bine. În final, îşi ia angajamentul că fiul său se va îndrepta".

Profesoara Ştefania Focşa, preşedinta comitetului sindicatului, este „intrigată de asemenea fapte, cere conducerii liceului ca elevul Călinescu Mugur să fie pedepsit conform regulamentului şcolar". Gheorghe Ababei, secretarul Comitetului Municipal al UTC, „este indignat de cele auzite şi nu poate să conceapă cum asemenea elev trăieşte realitatea, poate fi convins de Europa Liberă, de trădătorii şi duşmanii ideologiei, ai României".

Inspectorul general şcolar Matei Mihai a concluzionat că „fapta comisă de elevul Călinescu Mugur este foarte gravă, însă având în vedere politica partidului şi statului nostru, grija faţă de om, elevului i se va da posibilitatea să urmeze în continuare cursurile liceale şi să îşi corijeze atitudinea". Băiatul, conform aceluiaşi proces verbal, a „mulţumit pentru ajutorul acordat şi pentru înţelegerea avută din partea organelor de Securitate şi conducerea inspectoratului şcolar şi se angajează solemn de a fi pe viitor un cetăţean demn al patriei în care trăieşte".

Imediat după acest episod, Mugur Călinescu s-a îmbolnăvit, a făcut leucemie în formă galopantă şi, în 14 februarie 1985, când avea 20 de ani, a murit. Cazul se află, în prezent, în atenţia procurorilor, fiind deschis un dosar de moarte suspectă, în urma unei plângeri formulate de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului şi Memoria Exilului Românesc. Mama sa, dar şi alţi foşti apropiaţi ai lui Mugur Călinescu le-au povestit cercetătorilor care s-au ocupat de acest caz că băiatul a fost obligat de securişti să bea cafea de fiecare dată când mergea să dea declaraţii. Apropiaţii susţin că, urmare a acestui „ritual" al cafelei, Mugur, un copil sănătos, s-ar fi îmbolnăvit de leucemie. N

FOTO: ARHIVA CNSAS

DESPĂGUBIRI

Pe model Micula, România mai poate plăti 6 miliarde de euro

Disputele arbitrale în care este angrenat statul român la Washington ne costă deja zeci de milioane de euro remunerația avocaților.

ROMÂNIA RISCĂ SĂ PLĂTEASCĂ peste șase miliarde de euro dacă va pierde disputele în care este angrenată în acest moment la Curtea de Arbitraj a Băncii Mondiale de la Washington. Ministerul de Finanțe le-a plătit deja avocaților care apără interesul statului român nu mai puțin de 25 de milioane euro. Cei mai mulți bani, peste 11,4 milioane euro, au ajuns în conturile casei de avocatură Leaua, Damcali, Deaconu, Păunescu & Asociații, care apără statul român în procesele contra fraților Micula și a canadienilor de la Roșia Montană.

Frații Micula mai vor 2,4 miliarde de euro

Frații Ioan și Victor Micula au câștigat un prim litigiu împotriva statului român în urma căruia au încasat despăgubiri de aproximativ 400 milioane de euro. Banii au fost plătiți din vistieria statului printr-o Ordonanță de Urgență asumată de premierul Ludovic Orban. Pe lângă acești bani, statul român a mai plătit caselor de avocatură 19,61 milioane de lei, bani care au fost plătiți către casa de avocatură Deleanu Vasile și Asociații. Avocatul Vasile Deleanu, fost Căciulă, a fost agent al poliției politice comuniste, având gradul de maior în 1987 și funcția de șef colectiv în cadrul Securității Municipiului București.

Pe rolul Centrului Internațional de Reglementare a Disputelor privind Investițiile de pe lângă Banca Mondială (ICSID) de la Washington se află și „dosarul arbitral ICSID nr.ARB/14/29". Acesta este un alt caz deschis de frații Micula împotriva statului român,

DE

PETRU ZOLTAN
petru.zoltan@newsweek.ro

MILIARDE
Afacerile fraților Ioan și Viorel Micula și proiectul de la Roșia Montană pot văduvi bugetul de aproape 25 de miliarde de lei

FOTO: EUROPEANDRINKS.RO; INQUAM PHOTOS / LIVIU FLORIN ALBEI

în care aceştia cer despăgubiri de 2,4 miliarde euro. Motivul este surprinzător, dar numai arbitrii ICSID vor decide dacă este şi lipsit de fundament. Conform unui răspuns transmis de Ministerul de Finanţe la solicitarea *Newsweek România*, „acţiunea arbitrală se referă, în principal, la două aspecte: un aspect care priveşte piaţa băuturilor alcoolice, iar un alt aspect care vizează contractele de vânzare-cumpărare a apei minerale încheiate de reclamanţi. Reclamanţii afirmă că România nu a luat măsuri de combatere a evaziunii fiscale şi că a luat măsuri discriminatorii în acest sens".

Statul român este reprezentat în acest proces de două case de avocatură: compania elveţiană Lalive şi casa de avocatură Leaua, Damcali, Deaconu, Păunescu & Asociaţii. Până acum, elveţienilor de la Lalive li s-au achitat facturi de 9,81 milioane lei, în timp ce casei de avocatură din România nu mai puţin de 17,39 milioane lei. Procesul de arbitraj continuă.

În ciuda numeroaselor suspiciuni de corupţie, DNA a închis ciudat dosarele despre afacerea auriferă de la Roşia Montană

Roşia Montană cere 3,28 miliarde USD

Companiile canadiene Gabriel Resources Ltd. şi Gabriel Resources Jersey au reclamat statul român la Washington pentru că nu au putut exploata aurul de la Roşia Montană. O afacere întortocheată, minată de suspiciuni majore de corupţie, demarată de controversatul Frank Timiş şi girată de politicienii autohtoni.

„Acţiunea arbitrală iniţiată de reclamanţi îşi are temeiul de drept în Acordurile cu privire la promovarea şi garantarea reciprocă a investiţiilor încheiate de România cu Guvernul Canadei (ratificat prin Legea nr.356/2009) şi Guvernul Regatului Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord (ratificat prin Legea nr.109/1995). Conform reclamanţilor, acest diferend a fost determinat de modul de implementare a aşa-numitului «Proiect minier aurifer de la Roşia Montană»", a transmis Ministerul de Finanţe către *Newsweek România*.

Conform documentelor oficiale aflate în posesia noastră, canadienii de la Gabriel Resources cer despăgubiri în cuantum de 3,28 miliarde USD, la care ar urma să se adauge o rată a dobânzii LIBOR+ 4%, începând cu data de 29 iulie 2017, până la data plăţii hotărârii arbitrale ce se va pronunţa. Procedurile în Dosarul arbitral ICSID nr.ARB/15/31 de la tribunalului arbitral sunt în curs de desfăşurare.

Şi în această speţă, statul român este reprezentat de cele două case de avocatură angajate în dosarul Micula: elveţienii de la Lalive şi casa de avocatură Leaua & Asociaţii. Elveţienii au încasat până în prezent 11,5 milioane lei, în timp ce casa de avocatură românească nu mai puţin de 36,41 milioane lei. Din reprezentarea statului român în cele două procese de arbitraj, Leaua & Asociaţii a încasat peste 53,8 milioane lei (în jur de 11,4 milioane euro).

Documente secrete dispărute, 300 de lei amendă

Procurorii Direcţiei Naţionale Anticorupţie au avut pe masă două dosare penale referitoare la afacerea auriferă de la Roşia Montană. Unul a fost pierdut prin fişetele procurorilor anticorupţie, iar celălalt a fost clasat. Practic, toate instituţiile statului au acoperit jaful de Roşia Montană.

Newsweek România a dezvăluit, în iunie 2019, că mai multe documente secrete din dosarul Roșia Montană au dispărut din sediul Agenției Naționale pentru Resurse Minerale. La scurt timp după publicarea informațiilor, ofițeri din cadrul Serviciul Român de Informații a făcut o vizită la sediul Agenției Naționale pentru Resurse Minerale pentru a investiga dispariția documentelor. Surse din cadrul Agenției au declarat sub protecția anonimatului că „ofițerii SRI au verificat dispariția documentelor secrete, au întocmit un proces – verbal și au amendat instituția cu suma de 300 lei pentru că nu gestionează corect documentele secrete". Dar, și de această dată, nimeni nu a continuat să verifice ce documente secrete au dispărut și cine se face vinovat de dispariția acestora.

Adamescu pretinde 330 milioane euro

În dosarul arbitral nr.ARB/16/19 de la Curtea de Arbitraj de la Washington, compania olandeză The Nova Group Investments NV, înființată de Dan Adamescu și moștenită de Alexander Adamescu, a solicitat daune de 330 milioane de euro. Firma controlată de Adamescu jr. susține că România „și-a încălcat angajamentele asumate prin deciziile pe care Autoritatea de Supraveghere Financiară le-a exercitat asupra activității Astra Asigurare-Reasigurare SA, prin urmărirea penală a domnului Dan Adamescu, prin derularea unei campanii media ostile împotriva domnului Dan Adamescu precum și prin negarea dreptului la un proces echitabil în procedurile penale interne (de către organele de urmărire penală și instanțele judecătorești)".

Ministerul de Finanțe a transmis că acțiunea arbitrală își are temeiul de drept în Acordul privind promovarea și protejarea reciprocă a investițiilor între Guvernul României și Guvernul Regatului Țărilor de Jos, ratificat prin Legea nr. 114/1994. Conform informațiilor transmise de Ministerul de Finanțe, în acest proces statul român este reprezentat de casele de avocatură Derains & Gharavi Aarpi, Akinci Danişmanlik Hizmetleri Ltd. și Trofin & Asociații. Prima, o casă de avocatură înființată la Paris de către avocații Yves Derains și franco-iranianul Hamid Gharavi, a încasat de la Ministerul de Finanțe nu mai puțin de 22 milioane lei până în prezent. Casa de avocatură românească nu a primit niciun leu direct de la Finanțe.

153,9 milioane de euro pentru energia verde

În dosarul arbitral ICSID nr.ARB/18/19, un grup de zece de firme din Germania, Austria și România, printre care și una controlată de gigantul Samsung, solicită despăgubiri de 153,9 milioane euro. Conform Ministerului de Finanțe, în cuprinsul acțiunii arbitrale, în esență, reclamanții susțin că începând cu anul 2013 au decis să investească în sectorul energiei regenerabile din România, bazându-se pe cadrul normativ existent la acea dată, însă, începând cu jumătatea anului 2013, reclamanții precizează că România a implementat o serie de acte normative care au distorsionat și distrus într-un mod progresiv piața certificatelor verzi.

Românul Frank Timiș este o vedetă mondială, de numele lui legându-se mai multe scandaluri de corupție cu resurse minerale africane

Cele zece companii implicate în proiecte din zona energiei regenerabile care au reclamat România sunt: Solluce România B.V, LSG Building Solutions GmbH, Green Source Consulting GmbH, Risen Energy Solar Project GmbH, Core Value Investments GmbH & Co KG Gamma, Core Value Capital GmbH, SC LJG Green Source Energy Beta SRL, Anina Pro Invest Ltd, Giust Ltd și Pressburg UK GmbH. Prima dintre aceste companii este controlată de sud-coreeni de la Samsung.

Practic, deținătorii de parcuri fotovoltaice primeau șase certificate verzi pentru fiecare MWh produs, dar, în 2012, Guvernul a decis ca, din cele șase certificate verzi pe care le primea un „fotovoltaic" pentru fiecare MWh produs, două să fie amânate până în 2017. Ulterior, Guvernul a stabilit ca amânarea la tranzacționare a celor două certificate să fie prelungită până la finalul anului 2024, iar recuperarea acestor certificate să se facă, în tranșe lunare egale, în perioada 2025-2030.

În această speță, interesele statului român sunt apărate de asocierea dintre casele de avocatură Curtis, Mallet-Prevost Colt & Mosle LLP (SUA) și Maravela, Popescu & Roman. Ministerul de Finanțe a făcut plăți în valoare de 6,9 milioane lei, direct în conturile firmei din SUA .

Partenerii lui Popoviciu: 200 milioane USD

Două companii înregistrate în Cipru, Alverley Ltd și Germen Properties Ltd, implicate în afaceri imobiliare alături de controversatul afacerist Puiu Popoviciu, solicită statului român nu mai puțin de 200 de milioane dolari. Cele două companii s-au asociat cu Puiu Popoviciu pentru a dezvolta pro-

LONDRA
În capitala Angliei s-au refugiat şi Puiu Popoviciu (sus), şi fiul lui Dan Adamescu (jos), Alexander, ambii implicaţi în litigii arbitrale cu statul român

iecte pe terenul de 224,6 ha, din Băneasa, luat de la Universitatea de Ştiinţe Agricole şi Medicină Veterinară Bucureşti.

La solicitarea *Newsweek România,* Ministerul de Finanţe a transmis că cele două companii cipriote susţin că „România a încălcat tratatul prin acţiuni de intervenţie arbitrară şi discriminatorie prin privarea societăţilor reclamante de posibilitatea de a-şi valorifica dreptul de proprietate asupra investiţiilor şi dreptul la un proces echitabil. În opinia investitorilor, acţiunile întreprinse constau în exproprierea indirectă a investiţiilor prin sechestrul instituit asupra bunurilor societăţilor româneşti şi asupra titlului lor asupra terenului din Băneasa".

Statul român este reprezentat în această speţă de americanii de la Hunton Andrews Kurth LLP, plus casele de avocatură româneşti Cobuz şi Asociaţii şi Toader şi Asociaţii. Ministerul de Finanţe a avut costuri cu avocaţii de 12,2 milioane lei, bani plătiţi direct americanilor.

Ruşii de la RAFO nu au calculat despăgubirile

Fostul acţionar majoritar al rafinăriei RAFO Oneşti, grupul austriac Petrochemical Holding, controlat de rusul Iakov Goldovski, a deschis o acţiune împotriva statului român la Curtea de Arbitraj de la Washington. Grupul controlat de rusul Goldovski susţine că, în perioada cuprinsă între anii 2005 şi 2016, a investit suma de 476.946.858 Euro în compania RAFO, al cărei principal activ este o rafinarie localizată în Oneşti.

Petrochemical Holding GmbH acuză România de încălcarea Tratatului privind Carta Energiei, un acord internaţional încheiat în 1994 de statele din Europa şi fosta Uniune Sovietică ce statuează principiile colaborării internaţionale în domeniul energiei şi care conţine şi prevederi privind protecţia investiţiilor străine în sectorul energetic.

Ministerul de Finanţe a transmis că „investitorul susţine că încălcările din partea României au fost ulterioare anului 2005, printre care se enumeră, în anul 2009, neonorarea unui acord de oferire a unei garanţii de stat în cuantum de 330 milioane de euro pentru a susţine investiţiile în modernizarea RAFO, precum şi indisponibilizarea efectuată de către ANAF, în anul 2015, asupra activelor mobile sau imobile ale RAFO, inclusiv asupra rafinăriei".

Tot ministerul mai menţionează că, până în prezent, „pentru repararea drepturilor şi intereselor afectate, precum şi pentru investiţiile, serviciile şi munca depusă, societatea reclamantă nu a cuantificat în mod concret o valoare a prejudiciului pe care doreşte să o obţină urmare a arbitrajului iniţiat, rezumându-se la precizarea că prejudiciul şi dobânda urmează să fie dezvoltate şi cuantificate pe parcursul procedurii arbitrale. Până la această dată nu s-a constituit tribunalul arbitral".

Apărarea României este asigurată în acest dosar de Freshfields Bruckhaus Deringer şi casa de avocatură Filip. Până în prezent, Finanţele au plătit puţin peste 208.000 lei pentru serviciile avocaţilor contractaţi.

FOTO: CANCAN.RO; INQUAM PHOTOS / OCTAV GANEA

MALPARAXIS

Cine răspunde când un elev ia 4 la Bac

Abandonul și absenteismul școlar pot fi imputate profesorilor? Există vreo responsabilitate a profesorului atunci când 40% dintre elevi sunt analfabeți funcțional?

SOCIOLOGUL GELU DUMINICĂ și profesorul Cătălin Osiceanu încearcă să răspundă la întrebarea: este oportună introducerea „malpraxisului educațional" pentru cadrele didactice care au în grijă elevi cu asemenea contraperformanțe educaționale?

Din medicină, în școală

Termenul de malpraxis este folosit mai ales în domeniul medical. Este definit ca tratament incorect sau neglijent aplicat de un medic unui pacient, care îi produce acestuia din urmă prejudicii de orice natură, în relație cu gradul de afectare a capacității fizice și psihice, se arată în documentul intitulat „Pentru o extindere a conceptului de malpraxis la nivelul serviciilor educaționale" asumat de Asociația „Acceleratorul de Reforme în Educație".

Translatat în cazul cadrelor didactice, Asociația definește malpraxisul educațional drept: „culpa cadrului didactic și/sau a instituției de învățământ, constatată în exercitarea atribuțiilor profesionale / instituționale, generatoare de prejudicii participantului la educație (de natura nedeținerii, de către acesta, a competențelor necesare continuării educației sau integrării sociale și profesionale), implicând răspunderea civilă a cadrului didactic, a furnizorului de educație sau a autorității administrației publice locale competente".

Răspunderea profesorului poate fi chestionabilă doar dacă „beneficiarul (copil, elev, părinte) a îndeplinit obligațiile ce-i revin în privința activităților de învățare - de exemplu, de a participa, fără absențe nemotivate, la activitățile de învățare (inclusiv efectuând temele pentru acasă) și de evaluare.

Și, de asemenea, numai dacă unitatea școlară, respectiv cadrul didactic, dispune de auxiliarele, echipamentele necesare derulării, în bune condiții și conform legii, a activităților de învățare", se arată în documentul mai sus menționat.

Elevii vor da profesorii în judecată

„Am lansat documentul a doua zi după rezultatele PISA (unde elevii români au avut un comportament dezastruos n.red.) pentru a aduce în discuție responsabilitatea pe care sistemul o are față de situația din învățământ. Am pornit de la cazuri cunoscute în care școli sau licee au promovabilitate zero, de ani de zile, și unde nu se ia nicio măsură, de la abuzurile din instituțiile de învățământ de care nimeni nu e vinovat. Întrebarea

DE

PETRE BĂDICĂ
petre.badica@newsweek.ro

FOTO: INQUAM PHOTOS - ION MATEȘ/BOGDAN DĂNESCU

– există o responsabilitate a sistemului în ceea ce privește actul educațional oferit?", se întreabă Gelu Duminică.

Cum s-ar aplica malpraxisul educațional la un liceu unde niciun elev nu ia examenul de bacalaureat?

„Elevii și părinții ar trebui să dea în judecată școala pentru calitatea foarte slabă a sistemului educațional. În condițiile în care școala a mințit patru ani dând elevilor note mari, poate și pentru menținerea normelor didactice. Elevii au fost trecuți prezenți, atunci când nu mergeau pe la cursuri. Elevii au promovat pe nemerit din clasa a IX-a în clasa a XII-a, tolerați și, logic, ajung să pice bacalaureatul. Profesorul a mințit în evaluările sale spunând că elevul este de nota 8 când era de 2", spune Gelu Duminică.

Malpraxisul s-ar putea aplica și în cazul abandonului școlar în anumite condiții. Atunci când se face din bullying sau dacă se dovedește existența abuzului emoțional venit din partea profesorului. În momentul în care abandonul școlar e cauzat de migrație, spre exemplu, profesorul nu este în culpă.

GREȘEALĂ SAU REA VOINȚĂ?
Malpraxisul educațional este definit drept „culpa cadrului didactic și/sau a instituției de învățământ, constatată în exercitarea atribuțiilor profesionale/instituționale, generatoare de prejudicii participantului la educație", explică Gelu Duminică (stânga).

Va exista o reticență a profesorilor?

„Mulți profesori ne-au zis că așa ceva nu se poate, că ei muncesc mult și părinții sunt de vină. Noi știm că nu poți învăța de la un profesor care nu îți place. Dacă profesorul tratează elevul fără să fie atent la nevoile lui educaționale, copilul nu va performa. Un copil care are o mamă bătută acasă, care suferă de foame, un copil care este înjurat pentru că este gras, ochelarist, rom sau tocilar nu poate performa la fel ca ceilalți care vin dintr-o familie bună. Școala a uitat că are două funcțiuni: de pregătire educațională și de cetățenie. Dacă nu tratezi elevul cu respect, nu poate performa educațional. Școala românească eșuează în ambele componente. Și, atunci, cine e de vină?", arată sociologul.

Malpraxisul trebuie foarte bine reglementat. Corpul profesoral este cel care ar trebui să judece faptele respective, iar pentru asta trebuie să existe norme și reglementări clare.

Câteva situații de malpraxis educațional

Aceste situații apar în documentul mai sus menționat.

→ Pentru cadrul didactic, dacă acesta nu folosește metodele, procedeele, echipamentele și auxiliarele necesare realizării activităților de învățare, stabilite în cadrul normativ, dacă le are la dispoziție (sau dacă le folosește inadecvat, din perspectiva practicii profesionale curente, sau imprudent).

→ Pentru unitatea de învățământ sau pentru altă instituție responsabilă (de exemplu, autoritatea competentă a administrației publice locale), atunci când aceasta nu pune la dispoziția cadrelor didactice auxiliarele, echipamentele sau materialele necesare.

→ Pentru cadrul didactic și/sau pentru unitatea de învățământ, atunci când discriminează, în procesul educațional, anumiți elevi sau categorii de elevi (pe baza definițiilor legale).

→ Pentru cadrul didactic, atunci când rezultatele învățării (obținute la evaluări / examene naționale), nu sunt corespunzătoare, în condițiile în care acesta a avut la dispoziție toate auxiliarele, echipamentele și materialele necesare, copiii/elevii au frecventat regulat cursurile și au realizat activitățile solicitate, acestea din urmă fiind și evaluate (prin evaluarea curentă) ca respectând nivelurile minime (elevii au primit „nota de trecere"). De exemplu, considerăm a fi o situație de malpraxis situația elevilor care, după 8 sau 9 ani de școală, în care nu au absentat mult, nu au rămas corigenți sau repetenți, au primit note de trecere (sau mai mari) la toate disciplinele, obțin, totuși, note sub 5 la Evaluarea Națională de la finele clasei a VIII-a.

→ Pentru cadrul didactic, atunci când acesta nu realizează și/sau nu consemnează corespunzător participarea la activitățile de învățare și/sau rezultatele evaluării curente.

→ Pentru cadrul didactic și pentru unitatea de învățământ, atunci când, cunoscând situațiile specifice ale unor copii/elevi – legate de situația familială, aptitudinile personale etc. – nu au inițiat nicio măsură de sprijin suplimentar și/sau nu au informat autoritatea competentă, care ar fi putut să-i acorde sprijinul necesar.

→ Pentru cadrele didactice și, în general, pentru personalul școlii, atunci când descurajează continuarea studiilor sau neprezentarea la evaluări și examene naționale. N

Știm că nu poți învăța de la un profesor care nu îți place. Dacă tratează elevul fără să fie atent, copilul nu va performa
- Gelu Duminică

Profesorul nu este primul responsabil pentru problemele elevilor

PROFESORUL CĂTĂLIN OSICEANU (foto) spune că „malpraxisul educațional" e un termen prea dur pentru activitatea didactică, iar abandonul și absenteismul școlar nu pot fi imputate profesorilor.

„Faptul că educația, ca și sănătatea, este un serviciu public nu are nicio legătură cu subiectul adus în discuție.

«Tratamentul» pe care un profesor îl aplică unui elev nu este de natură chimică sau naturistă și în niciun caz profesorul nu are la îndemână varianta de a interveni cu bisturiul. Procesul instructiv-educativ este mult mai complex și nu poate fi măsurat doar prin performanța de a obține baremul minim admis la evaluările școlare. Spre deosebire de un medic, profesorul trebuie să «îngrijească» în același timp, nu individual, un număr de aproximativ 30 de «pacienți» într-o oră, fiecare cu nevoi individuale, iar ora următoare alții, și apoi alții... Activitatea la clasă nu poate fi șablonardă. De multe ori profesorul trebuie să încline balanța în raportul educație – învățare, în favoarea unuia dintre termeni, în funcție de situația întâlnită la clasă, pierzându-se echilibrul. Aceste momente nu pot fi intuite pentru a fi marcate în proiectul didactic. Din propunerea cu care veniți scăpați un aspect. Nu toate materiile școlare sunt parte a evaluării naționale, iar profesorii care le predau scapă de pericolul generat de malpraxisul educațional", arată profesorul Osiceanu.

Necesitatea unui cod deontologic

„Profesorului nu poate fi pus în capul listei privind problemele din învățământ. Profesorul ca și elevul sunt creația sistemului în care activează. Aici e problema și de aici trebuie să vină schimbarea.

Se vorbește de segregare, abandon școlar, absenteism, discriminare, lipsa echipamentelor. Da, aceste probleme există în școala românească, dar fiecare în parte este arbitrată de alți factori, nu de neimplicarea profesorilor. De exemplu, componența colectivului unei clase se face de cele mai multe ori sub presiunea unor părinți influenți care ajung să amenințe directorul cu schimbarea sau cu retragerea în masă a elevilor lor de la acea unitate școlară. Se fac uneori petiții cu tentă rasială care odată ajunse la inspectoratele școlare teritoriale, în loc să fie clasate pe motive evidente legale și juridice, generează controale și munți de hârtii cu note justificative. Vă imaginați că abandonul și absenteismul sunt imputabile tot profesorului? Vă asigur că nu! Știm cu toții că școala este administrată financiar de către Consiliile locale iar fondurile destinate achiziționării materialelor didactice trebuie să existe, trebuie să fie alocate, pentru că cerute, cu siguranță, sunt.

Ca parte a corpului profesoral, recunosc că apar uneori și nereguli de genul celor semnalate de dumneavoastră. Pentru asta ar trebui revizuite și aplicate regulamentele, codul de etică și, după părerea mea, ar trebui să existe și un cod deontologic. «Malpraxisul educațional» e un termen prea dur pentru activitatea didactică și, din câte cunosc, am fi unici în cadrul sistemelor de educație internaționale", a menționat profesorul de matematică pentru *Newsweek România*.

FOTO: ARHIVA PERSONALĂ

ROCK FM

It Rocks!

www.rockfm.ro

SCHIMBAREA CONSTITUȚIEI

Putin vrea să rămână lider pe viață, dar nu s-a hotărât cum

Președintele rus s-ar putea să nu aibă încă un plan bine definit. El testează doar reacțiile opiniei publice și ale elitei ruse, pentru a găsi cea mai bună variantă

„PUTIN ESTE UN TACTICIAN iscusit, dar un strateg deplorabil", i-a spus o dată Gleb Pavlovski, cel mai longeviv consilier al președintelui Rusiei, jurnalistului revistei americane „Time", Simon Shuster.

Ziaristul și-a reamintit de aceste cuvinte într-o analiză dedicată planurilor lui Putin de a-și conserva puterea, publicată în „Time", în care evaluează propunerile de modificare a Constituției avansate de liderul de la Kremlin.

Analiza este intitulată „O revoluție nesângeroasă. Planurile lui Putin de a rescrie Constituția Rusiei îi vor permite să conducă și în anii ce urmează". Aceasta este practic singura concluzie ce poate fi trasă după ultimele mutări ale lui Putin: scopul său este să-și conserve puterea până la sfârșitul vieții.

„În loc să stabilească o strategie pe termen lung, de care să se și țină, lui Putin îi place să păstreze mai multe opțiuni deschise. În funcție de cum evoluează opinia publică pe un anume subiect și de riscurile care vin la pachet, Putin ia o decizie pe termen scurt și se asigură că își lasă suficient spațiu, pentru a putea schimba direcția dacă este necesar", explică Pavlovski. O caracterizare ce ne poate ajuta să intuim ce se află în spatele recentului său plan.

Limite stricte

Potrivit lui Pavlovski, Vladimir Putin nu a tolerat niciodată limitele stricte ale puterii sale, în special cele prevăzute în Constituția țării. Acest lucru a fost extrem de clar în 2008, când limitarea numărului de mandate prezidențiale la două l-a forțat să părăsească funcția de președinte.

Apoi a găsit o modalitate să rămână la putere cu minime încălcări ale Constituției. În loc să modifice legea fundamentală - deși avea pârghii puternice în acest sens - Putin a anunțat că face rocada cu Dmitri Medvedev și preia funcția de premier.

Odată ajuns la Kremlin, Medvedev a extins durata mandatului prezidențial, de la 4 la 6 ani. În 2011, când s-au împlinit patru ani din mandatul său, s-a dat la o parte, permițându-i lui Vladimir Putin să se întoarcă pe funcția de președinte, de data aceasta pentru două mandate de câte șase ani fiecare.

DE

SILVIU SERGIU
silviu.sergiu@newsweek.ro

Încă din 2008, remarcă revista „Time", deși Putin avea în față două mandate pline, ce tocmai fuseseră extinse, apropiații Kremlinului au început să șoptească pe la colțuri despre ce urmează. Unii au denumit această problemă „Operațiunea 2024", anul în care Putin trebuie să decidă dacă - sau, mai degrabă, cum - va rămâne la putere după ce i se termină ultimul mandat prezidențial. „Pare că operațiunea a debutat pe 15 ianuarie 2020, la doar o zi după ce rușii s-au întors din lunga vacanță de iarnă", scrie „Time".

Modificări constituționale

În discursul său anual despre „Starea Națiunii", Putin și-a făcut publică dorința de a reforma Constituția Rusiei. „Cred sincer că este timpul să facem o serie de schimbări în legea fundamentală", a spus Putin.

La scurt timp, guvernul condus de Dmitri Medvedev a demisionat în

DUPĂ ELIZABETH A MARII BRITANII
Regina începe să cedeze puterea viitoarei generații » P.34

VARIANTE
Președintele Rusiei, Vladimir Putin, îi arată fostului premier Dmitri Medvedev, fidelul său, un viitor care nu s-a clarificat întru-totul

bloc, nu din spirit de frondă, ci pentru a pava drumul către schimbările dorite de Putin.

Acestea nu vor cataliza procesul democratic în țară, ci îi vor oferi lui Putin mai multe opțiuni de a rămâne liderul Rusiei, indiferent de funcția formală pentru care va opta în viitor.

Detaliile planului său sunt destul de vagi și, în mare măsură, înșelătoare. „Ați vrut o revoluție nesângeroasă? Iat-o!", a scris pe Twitter Margarita Simonian, una dintre purtătoarele de mesaje favorite ale lui Putin, care conduce rețeaua de televiziune Russia Today.

Având în vedere că Dmitri Medvedev i-a căzut victimă, scrie „Time", nu a fost chiar fără vărsare de sânge. Aceasta în ciuda faptului că „premierul este sosia sa perenă, dublura care îi execută cascadoriile, care-i aduce paharul cu apă de când erau amândoi niște oficiali de provincie, la Primăria din Sankt Petersburg", după cum îl caracterizează jurnaliștii americani.

După ce Medvedev a anunțat că demisionează împreună cu guvernul său, Putin a sugerat că acesta a acceptat un post nou creat: președinte adjunct al Consiliului de Securitate de la Kremlin, care supervizează domeniul apărării naționale.

Oricât de pompos ar suna această titulatură, este o retrogradare a lui Medvedev, care, vreme de opt ani, a fost al doilea în ierarhia formală a statului.

Vacantarea posturilor de miniștri a stârnit în Rusia o amplă dezbatere despre cine ar trebui să fie numiți în noul guvern. „Într-o țară în care puterea a fost concentrată în mâinile unui singur om, în ultimele două decenii, orice polemică pe seama posturilor guvernamentale abia dacă are vreo consecință. Mai mult, este chiar o distracție pentru Vladimir Putin, care se concentrează pe implementarea planului său pentru 2024", punctează „Time".

Instituția, aflată până acum în umbră, ale cărei puteri urmează a fi crescute, prin reforma constituțională propusă de Putin, este Consiliul de Stat, pe care Putin l-a creat în 2000, anul în care s-a instalat la putere.

Compus din guvernatori regionali și alți oficiali selectați de Putin, Consiliul a fost gândit să funcționeze ca un organism consultativ al Kremlinului, dar realitatea a demonstrat că a fost doar un apendice al statului a cărui utilitate este incertă.

În loc să urmărească o strategie pe termen lung, lui Putin îi place să păstreze mai multe opțiuni deschise

Putin a propus ca Consiliul de Stat să primească puteri sporite. „Are sens ca statutul și rolul Consiliului de Stat să fie clar definit prin intermediul Constituției", a spus Putin. El nu a dat prea multe detalii la ce se referă mai exact.

Propunerea i-a făcut însă pe unii observatori ai scenei politice din Rusia să speculeze că, după ce își va încheia mandatul de președinte în 2014, Putin va prelua șefia Consiliului de Stat și va continua să conducă Rusia din această poziție. „Putin vrea să devină șeful Consiliului de Stat, ale cărui puteri vor fi sporite și va deveni o instituție-cheie în luarea deciziilor, pentru că reunește reprezentanți ai președinției, guvernului sau pe guvernatori", a scris pe Facebook Tatiana Stanovaia, expert la think-tank-ul Carnegie Center din Moscova.

„În mod evident, un Consiliu de Stat cu puteri mult sporite poate funcționa ca un Kremlin de facto. Cel puțin asta s-a înțeles din confuzia pe care a creat-o Putin cu discursul privind Starea Națiunii. Dacă ar fi să ne luăm după comportamentul său din trecut, s-ar putea ca președintele Rusiei să nu fi decis încă ce variantă preferă pentru a-și conserva puterea. Deși mai sunt patru ani până la finalul mandatului său de președinte, este limpede că Operațiunea 2024 este în plină desfășurare. Evoluția sa ulterioară depinde de factori care sunt greu de prevăzut. Cum va răspunde publicul rus la ideea de lider pe viață? Cât de puternice sunt loialitățile elitelor rusești față de noua fază a putinismului? Aceste întrebări vin cu riscuri pentru Putin, dar el crede că poate supraviețui lor", conchide revista „Time".

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

ECUAȚIE COMPLICATĂ

Securitatea Europei este tot mai dependentă de Erdoğan

Turcia s-a implicat militar direct în războiul civil din Libia, iar evoluțiile ulterioare pot declanșa un nou val imigraționist către Europa

„LIBIA ESTE O SIRIE LA PORȚILE Europei". Titlul extrem de inspirat dat de cotidianul francez „Le Monde" descrie foarte bine cât de importantă este această țară din nordul Africii pentru securitatea Europei, având în vedere că ea alimentează rutele sudice ale imigrației ilegale.

UE și Libia sunt despărțite de doar câteva sute de mile marine, fapt care-i face pe cei circa 700.000 de migranți sub-saharieni să viseze să treacă Mediterana și să debarce pe coastele Italiei.

Războiul civil care macină țara este un argument în plus pentru migranți. Cu atât mai mult cu cât, în ultima vreme, ostilitățile s-au intensificat. Pe acest fond, Turcia a devenit prima țară care trimite oficial militari în conflict, fiind unul dintre actorii centrali în această regiune cu miză geostrategică ridicată, determinată de rezervele de hidrocarburi din Marea Mediterană.

Cum Ankara este stavila, cel puțin până acum, a valului de imigranți rezultați din războiul civil sirian, am spune că stabilitatea internă a Uniunii Europene stă tot mai mult la mâna Turciei.

De altfel, Turcia nu pierde nicio ocazie să amenințe UE că, dacă nu o va susține în problema libiană, va lăsa valul imigraționist să inunde Europa. Mai mult, ultima conferință organizată de europeni la Berlin, cu scopul de a fi semnat un acord de încetare a focului, a fost un eșec răsunător. Motivul? Sunt prea mulți combatanți în acest „război prin procură", iar interesele lor strategice și economice sunt antagonice, după cum remarca Al-Jazeera.

Combatanții

La nouă ani de la răsturnarea regimului lui Muammar Gadaffi, Libia este în mijlocul unui război civil, în care se confruntă mareșalul Khalifa Haftar, ce controlează mare parte din țară, și Guvernul Acordului Național de la Tripoli (GAN), condus de Fayez al-Sarraj.

DE

SILVIU SERGIU
silviu.sergiu@newsweek.ro

Armata Națională Libiană (ANL), condusă de mareșalul Haftar, susține guvernul rival cu sediul în Tobruk și este sprijinită de Egipt, Emiratele Arabe Unite (EAU), Franța și Rusia.

Specific pentru statele eșuate, GAN controlează doar capitala țării, o mică parte din teritoriu, dar are un cuvânt de spus în relațiile internaționale, fiind recunoscut de Organizația Națiunilor Unite (ONU). De nouă luni, cele două armate se confruntă la porțile capitalei Tripoli, situată în vestul țării.

Erdoğan a reușit să transforme Turcia într-un actor important în Marea Mediterană, interesat de rezervele de hidrocarburi

Parteneriat militar și economic

În noiembrie 2019, Recep Tayyip Erdoğan și Fayez al-Sarraj au semnat două memorandumuri de înțelegere între Turcia și Libia, prin care sunt delimitate zonele de jurisdicție maritimă în Marea Mediterană și se stabilesc termenii cooperării militare între cele două țări. Odată legalizat acest parteneriat, Ankara a trimis trupe în sprijinul guvernului de la Tripoli, în fapt, 2.000 de mercenari care au luptat împotriva kurzilor din Siria, o decizie aprobată de parlamentul turc.

Drept reacție, Armata Națională Libiană și-a intensificat atacurile la adresa Guvernului de la Tripoli, iar acesta a fost nevoit să-și activeze cooperarea militară cu Turcia.

Acord economic

Deși colaborarea militară are rolul său foarte important, adevărata miză a parteneriatului turco-libian este memorandumul prin care sunt delimitate zonele de jurisdicție maritimă în Marea Mediterană, miza fiind rezervele de petrol și gaze consistente, în special cele din est.

Recep Tayyip Erdoğan a reușit să transforme Turcia într-un jucător important în Marea Mediterană, după ce, ani întregi, Ankara a privit cu jind la companiile internaționale din energie, interesate de rezervele de hidrocarburi din largul coastelor Ciprului, Israelului sau Greciei.

Documentul este folosit de Turcia pentru a contesta, din punct de vedere al dreptului constituțional, limitele maritime stabilite de Grecia, Egipt și Cipru. Aceste țări au delimitat zonele economice exclusive (ZEE) într-o manieră care afectează intersele Ankarei. Turcia insistă că are dreptul la o zonă extinsă,

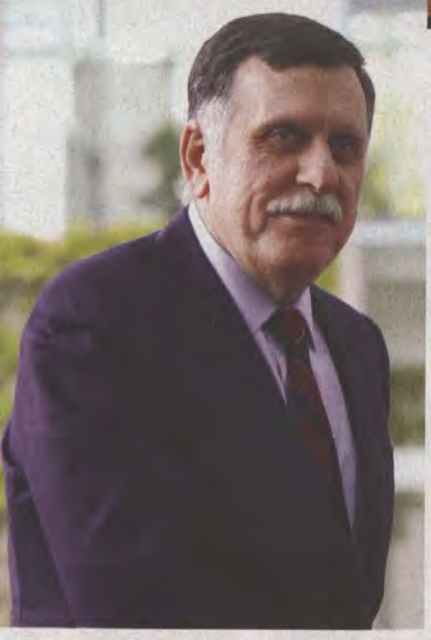

ȘANTAJ EMOȚIONAL
Recep Tayyip Erdoğan (foto sus) a mers la ONU cu fotografia copilului de imigranți, care s-a înecat în Marea Mediterană. Criza libiană continuă însă, pentru că Fayez al-Sarraj (stânga jos) și Khalifa Haftar (dreapta jos) au refuzat să se așeze la masa negocierilor

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

datorită amplitudinii coastelor sale maritime. Lucru obținut prin acordul cu Guvernul de la Tripoli, care anulează pretenția insulelor grecești de a avea o zonă economică exclusivă (ZEE).

Documentul stipulează existența unei frontiere maritime între Turcia și Libia, care exclude, însă, insula grecească Creta.

Ankara nu speră neapărat ca acordul să devină realitate, fiind în contradicție cu normele de drept internațional, ci îl folosește ca pe un mijloc de presiune asupra comunității internaționale, pentru a găsi o soluție echitabilă.

Nu în ultimul rând, Turcia este nemulțumită că a fost exclusă de la comercializarea gazelor din Mediterana de Est. Deși resursele Ciprului sunt deținute în co-proprietate cu Ciprul de Nord, această entitate nerecunoscută internațional nu a fost luată în calcul la stabilirea Zonei Economice Exclusive a insulei.

Strategie în relația cu SUA

Turcia folosește Libia pentru a reîncălzi relația cu SUA, după ce, în Siria, a refuzat să lupte împotriva lui Bashar al-Assad și i-a atacat pe kurzi, cu acordul tacit al Americii.

În octombrie 2019, Donald Trump a anunțat retragerea trupelor americane din nordul Siriei, fapt ce a permis Ankarei să preia controlul.

Erdoğan nu a confruntat direct regimul lui Assad, pentru că acesta este susținut de Rusia, țară cu care Turcia are interese strategice: achiziția de rachete S-400 și conducta TurkStream. Poziția Turciei în Libia este sprijinită de Washington. „SUA pariază pe Turcia în ceea ce privește pașii următori în Libia, dar și în Siria. Egipt și Emiratele Arabe Unite au eșuat în Libia pentru că au refuzat să se implice direct și să trimită soldați în armata lui Haftar. Aceste țări s-au strecurat în conflict. Actuala administrație de la Washington admiră forța Turciei, deoarece este sceptică în legătură cu faptul că organizații precum Națiunile Unite pot rezolva criza siriană sau libiană. Din contră, ONU a reușit doar să prelungească aceste conflicte. De aceea Turcia insistă cu încheierea unui acord de încetare a focului, pentru a-și cimenta rolul în această chestiune", scrie cotidianul israelian „Jerusalem Post" într-o analiză dedicată subiectului.

Un fiasco la Berlin

În încercarea de a se ajunge la un acord de încetare a focului, la Berlin a fost organizată o conferință, care a eșuat lamentabil. Marile puteri nu i-au convins pe mareșalul Khalifa Haftar și pe Fayez Al-Sarraj să se așeze la masa negocierilor.

Cele 12 țări prezente la conferință, printre care și Rusia, și-au luat totuși angajamentul să nu mai intervină în războiul civil libian. Vorbe goale, pentru că asta nu înseamnă că Turcia și Rusia își vor retrage mercenarii trimiși să lupte în tabere diferite. Sunt voci care se tem chiar de existența unui acord secret între Ankara și Moscova. „Cele două țări ar putea avea un acord «pe sub masă» care să favorizeze o influență sporită a Moscovei și Ankarei", consideră Claudia Gazzini, de la International Crisis Group (ICG).

Publicația germană „Taggespiegel" a observat că Putin și Erdoğan au intrat în sală abia după ce reuniunea de la Berlin începuse. „Prin acest artificiu cei doi transmit un mesaj clar: Fără noi nimic nu se va rezolva", comentează publicația. N

După Elizabeta

Cu familia zguduită de scandal și gâlceavă, regina, în vârstă de 93 de ani, începe să cedeze puterea

viitoarei generații. Este timpul ca Prințul Charles & Co. să preia comanda, în cele din urmă?

de
Diane Clehane

JAMES DEVANEY/FILMMAGIC/GETTY

Cea mai recentă dramă regală britanică are mai mult complot decât cel mai suculent episod din *The Crown*, serialul de succes de pe Netflix despre viața reginei Elisabeth a II-a. Numai această real-life saga, ce ar putea fi numită „Când Coroana se răsucește", are o distribuție de personaje și o evoluție a poveștii ce poate rivaliza cu binecunoscuta telenovelă.

Îl avem pe Andrew, cel de-al doilea fiu al reginei, băgat într-un scandal sexual în care au fost implicate fete minore și un traficant care a murit în închisoare - știți, prințul a acordat recent un interviu la televiziunea britanică încercând și eșuând spectaculos să-și repare reputația deteriorată. Apoi îl avem pe Charles, fratele său mai mare, moștenitor al tronului, care își exercită influența în culise pentru a-și îndepărta fratele în dizgrație de la îndatoririle regale și a consolida puterea pentru el și pentru fiii săi. Tot din distribuție fac parte: Ducele de Sussex, alias Harry, care se ceartă într-una cu fratele său mai mare, William. Alături de mireasa lui americană, Meghan, Harry s-a plâns deseori, în public, de presiunea emoțională a vieții regale, în timp ce călătorește cu avion privat și înaintează facturi mari pentru renovarea casei.

Apoi, o avem în distribuție pe însăși regina, monarhul cu domnia cea mai lungă al Marii Britanii, o domnie matriarhală îmbătrânită, ce generează întrebarea: Cât va mai sta, după mai bine de 65 de ani, pe tron?

Pentru familia regală și poporul britanic, venirea unui nou an și a unui nou deceniu coincide cu ceea ce se conturează ca o nouă eră pentru Casa Windsor. Tensiunile crescânde din interiorul familiei și scandalurile continue ridică întrebarea dacă regina este, de fapt, încă șefa „Firmei", așa cum numesc Casa regală, în particular, membrii acesteia. Marea întrebare: A venit momentul, în sfârșit, pentru ca prințul Charles, la 71 de ani, să nu mai stea în așteptare și să-și asume sarcinile de rege?

„Există un sentiment că regina a pierdut controlul în cadrul familiei, între interviul dezastruos al lui Andrew și drama provocată de Harry și Meghan", a declarat pentru *Newsweek* un insider al palatului. „Regina a fost profund dezamăgită de comportamentul lor. În calitate de viitor rege, era responsabilitatea lui Charles să pună capăt haosului".

Și nu este prima dată când se pune problema ca Elizabeth, care are 93 de ani, să renunțe la tron. Începând cu anul 2017, când soțul ei, prințul Filip, s-a retras din viața publică la 95 de ani, au existat zvonuri că și ea va renunța la aceeași vârstă.

A delegat deja unele decizii la nivel înalt lui Charles, reducându-și apariițiile publice și transmițând altor membri ai familiei regale patronatul diverselor organizații de caritate.

„Nu cred că re pe cineva care

Cu toate acestea, în timp ce rolul este în mare parte ceremonial, regina păstrează un program complet - a avut 238 de angajamente anul trecut și a patronat sute de evenimente de caritate, ceea ce nu este puțin pentru o nonagenară. Și, în ciuda zvonurilor, este puțin probabil ca ea să renunțe cândva, în curând, la tron.

Istoricul și autorul britanic Robert Lacey, consultant pentru serialul *The Crown* de pe Netflix, a declarat pentru *Newsweek*: „Nu cred că regina are vreo dorință să se retra-

FOTO: PAUL EDWARDS/AFP/GETTY; MAX MUMBY/INDIGO/GETTY; HULTON ARCHIVE/GETTY; MAX MUMBY/INDIGO/GETTY; JUSTIN TALLIS/AFP/GETTY

na are vreo dorinţă să se retragă şi nici să numească i-ar putea DIMINUA PUTERILE REGALE“

gă şi nici să numească pe cineva care i-ar putea diminua puterile regale, dacă poate evita acest lucru“.

Dar controversa care se învârte în jurul lui Andrew, în special, a reînnoit speculaţiile cu privire la schimbarea gărzii, oferind lui Charles un rol mai important şi pare să accelereze o deplasare a puterii. Care va fi viitorul monarhiei britanice? Loialitatea reginei faţă de codul regal „nu te plânge niciodată, nu da explicaţii niciodată“ face imposibil să prevezi planurile sale, dar soluţiile sale pentru cea mai recentă dramă familială oferă câteva indicii.

Căderea Casei regale

O acţiune rapidă era necesară în urma interviului de la BBC al lui Andrew, în care a încropit o explicaţie despre relaţia sa cu infractorul sexual condamnat Jeffrey Epstein, a negat faptul că a făcut sex cu Virginia Roberts (acum Giuffre), atunci în vârstă de 17 ani, la domiciliul londonez al lui Epstein şi nu şi-a exprimat nicio simpatie pentru presupusele victime ale lui Epstein. Un sondaj publicat de YouGov după difuzarea programului în noiembrie a constatat că 51% din publicul britanic nu a

REGALITATEA LA MUNCĂ Regina la deschiderea Parlamentului în octombrie (stânga). De la stânga, sus: prinţul Charles, când a împlinit 70 de ani, în 2018; regina, după încoronarea ei, în 1953; prinţii William şi Harry la un memorial al Primului Război Mondial; Elizabeth şi soţul, prinţul Philip.

crezut explicațiile sale, iar 43% nu erau siguri. Și mai rău, aproape jumătate a considerat că modul în care Andrew a răspuns la acuzații a adus prejudicii monarhiei.

Nu l-a ajutat pe Andrew nici faptul că negocierile pentru interviu s-au desfășurat timp de un an, fără să se consulte cu consilierii superiori ai reginei. Deși Elizabeth și-a dat permisiunea pentru interviu, ea nu a fost informată că acesta se va concentra doar pe legăturile prințului cu Epstein sau că va fi filmat la Palatul Buckingham. „S-a lăsat impresia că regina supervizase totul, dar nu a fost cazul", a declarat pentru *Newsweek* o sursă din cadrul palatului. „La prima vedere părea un lucru, dar în realitate era cu totul altceva". Nu a fost prima dată când Andrew a negociat o ofertă TV. Când fiica sa cea mai mică, Eugenie, s-a căsătorit în 2018, în același an cu Harry și Meghan, prințul ar fi dorit ca nunta ei să fie tratată cu pompă și condiții egale. Asta includea faptul ca televiziunile să transmită nunta. Când BBC a refuzat, Andrew a aranjat pentru ITV o acoperire limitată. Securitatea pentru nuntă, pentru aproximativ 850 de invitați, i-a costat pe contribuabilii britanici peste două milioane de lire sterline.

Sentimentele materne pentru Andrew (despre care se crede că este fiul preferat al reginei) nu au împiedicat-o să acționeze decisiv după interviul cu privire la Epstein - se presupune că la recomandarea lui Charles, cu aportul fiului său, prințul William. Rezultatul: Andrew „a renunțat" la îndatoririle sale oficiale (nu a fost decizia sa, spun insiderii), pierzând 250.000 de lire sterline finanțare de la contribuabili (aproximativ 325.000 de dolari) pe care îi primea pentru munca sa în numele Casei regale. Biroul său de la Palatul Buckingham a fost închis.

VORBE GRELE
Acordul de a fi intervievat de jurnalista BBC Emily Maitlis, în stânga, despre asocierea sa cu infractorul sexual condamnat Jeffrey Epstein, a fost un dezastru pentru Andrew. În loc de exonerarea pe care o spera, a stârnit resentimentul public, ceea ce l-a forțat să renunțe la îndatoririle sale regale.

Comportament nepotrivit al reprezentanților regalității

Prințul Andrew nu este în niciun caz singurul membru al monarhiei britanice care a fost implicat într-un **scandal sexual**

Cu toate acestea, el nu va trebui să-și facă griji. Potrivit CNN, cea mai mare parte a veniturilor sale a fost finanțată de regină din Ducatul de Lancaster, cuprinzând proprietăți comerciale, agricole și rezidențiale, care a adus anul trecut 28 de milioane de dolari.

Probabil că o preocupare mai mare pentru Andrew este impactul scandalului asupra lui Eugenie, 29 de ani, și a surorii sale Beatrice, 31 de ani. Prințul era nemulțumit că fiicele sale, „prințese de sânge", au fost cam ignorate în cadrul familiei regale și a făcut lobby pentru a le impune în roluri mai importante. Acum, s-ar putea să obțină contrariul. Deosebit de problematic pentru Eugenie este rolul ei de co-fondator al Colectivului Anti-Sclavie, o organizație de caritate care lucrează pentru eradicarea - oh, ironie – a traficului de sex, precum și a sclaviei, pe tot globul. Așa cum a spus biograful regal Ingrid Seward recent la „Good Morning Britain", „tuturor ne pare foarte rău pentru prințesele Beatrice și Eugenie". Beatrice s-a logodit recent, iar nunta ei din 2020 va fi probabil mult mai mică decât extravaganta nuntă a surorii sale – ceea ce nu va necesita măsuri de securitate masivă, iar asta o va face mai ieftină pentru contribuabili.

Ce urmează pentru Charles?

Decizia asupra celei mai bune soluții pentru fratele său aflat în plin scandal nu a fost singurul subiect de discuție dintre Charles și părinții săi. La întâlnirea recentă cu

1536

Henry VIII, a fost starul scandalurilor sexuale regale britanice. El s-a căsătorit cu cea de-a treia soție, Jane Seymour, la zece zile după ce a decapitat-o pe cea de-a doua soție, Anne Boleyn. S-a căsătorit cu Boleyn, după ce a avut o aventură cu sora ei, în timp ce era căsătorit cu prima sa soție, Catherine de Aragon. Henry a avut în total șase soții.

1809

Frederick, Duce de York, fiul lui George al III-lea și comandant șef al forțelor armate britanice, a fost nevoit să se retragă în dizgrație, după ce amanta sa a mărturisit că ea a vândut favoruri militare, cu acceptul acestuia, pentru a finanța viața scumpă pe care a dus-o cu ducele căsătorit.

1869

Edward, Prinț de Wales, care a devenit ulterior regele Eduard al VII-lea, a fost fiul cel mai mare al reginei Victoria și un playboy de notorietate cunoscut prin porecla „Bertie". În 1869, una dintre amantele sale i-a mărturisit soțului, un aristocrat scoțian, că se teme că a luat o boală cu transmitere sexuală de la prinț. Când soțul indignat a amenințat că o dă în judecată pentru divorț, citându-l pe Bertie în instanță, familia femeii a declarat-o nebună și a trimis-o la azil pentru tot restul vieții.

1936

Edward VIII a abdicat de la tron pentru a se căsători cu „femeia pe care o iubesc", de două ori divorțată, americanca Wallis Simpson.

1953

Prințesa Margaret, sora reginei Elizabeta a II-a, a acceptat propunerea de căsătorie a ofițerului de la Forțele Aeriene Regale, divorțat recent, Peter Townsend, marea ei iubire. Dar Guvernul nu a aprobat nunta, iar ofițerul a fost transferat în străinătate. Margaret s-a căsătorit ulterior cu fotograful Lord Snowden, dar au divorțat în 1978.

1989

Pe fondul unor zvonuri legate de relații cu alte persoane, fiica reginei Elizabeth, **Prințesa Anne,** și soțul ei, căpitanul de armată Mark Phillips, s-au separat și ulterior au divorțat în 1992. În același an, Anne s-a căsătorit cu comandantul din Marina Regală Timothy Laurence, cu care fusese într-o relație romantică în timp ce era căsătorită cu Phillips.

1992

La scurt timp după divorțul celui de-al doilea fiu al Reginei Elisabeth, Andrew, Ducele de York, de soția sa, **Sarah Ferguson,** ea a fost fotografiată la plajă, topless, în vacanță cu „consilierul" ei financiar, care părea să-i sugă degetele de la picioare. Andrew și „Fergie" au divorțat în 1996, dar au rămas în relații bune.

1996

Moștenitor al tronului, **Charles, Prinț de Wales,** și Diana, Prințesa de Wales, au divorțat după patru ani de separare plini de zvonuri despre relații extraconjugale de ambele părți. Acestea au inclus, dar nu s-au limitat doar la atât, relația continuă a lui Charles cu iubirea sa de multă vreme, Camilla Parker Bowles, cu care s-a căsătorit ulterior. În 1992, au ajuns în presă înregistrări în care Camilla îi spunea lui Charles: „Aș trăi în pantalonii tăi sau ceva de genul ăsta. Mi-ar fi mult mai ușor!". Într-un interviu de televiziune din 1995, Diana a spus: „Eram trei în această căsătorie, așa că a fost un pic cam aglomerat".

2012

Fotografiile nud ale **prințului Harry,** făcute la o petrecere din Las Vegas, în urma unui joc de biliard pe dezbrăcate, au fost publicate în ziarele din Marea Britanie.

2019

Prințul Andrew este obligat să renunțe la îndatoririle sale regale ca urmare a asocierii sale îndelungate cu infractorul sexual condamnat Jeffrey Epstein și a acuzațiilor de agresiune sexuală a uneia dintre presupusele victime ale lui Epstein. Andrew neagă acuzațiile.

FOTO: MARK HARRISON/BBC; TIMELINE FROM 1536 TO 2019: HERITAGE IMAGES/GETTY (2); UNIVERSAL HISTORY ARCHIVE/GETTY; BETTMANN/GETTY; STF/AFP/GETTY; PA IMAGES/GETTY; JOHN SHELLEY COLLECTION/GETTY; TIM GRAHAM PHOTO LIBRARY/GETTY; CHRIS JACKSON/GETTY; MAX MUMBY/INDIGO/GETTY; PHOTO ILLUSTRATIONS BY RYAN OLBRYSH

PARADA REGALITĂȚII
Sus: fotografia oficială de botez a lui Archie Harrison Mountbatten-Windsor, fiul lui Harry și Meghan. Dreapta: Elizabeth și Charles în drum spre deschiderea Parlamentului în decembrie, unde a susținut al doilea discurs în două luni.

cu privire la planurile sale pentru când va deveni oficial rege. Printre prioritățile sale, spun specialiștii, va fi să taie lista membrilor familiei regale cu funcții, reducând-o la un grup intim, format din soția sa, Camilla, ducesa de Cornwall, și fiii săi, William și Harry și familiile lor.

Acest proces a început deja. „Se poate observa mai ales dispariția tuturor verilor și mătușilor de la balcon [din Palatul Buckingham în timpul angajamentelor oficiale]", a spus Lacey. „Este dificil să-ți dai seama cât se mai poate restrânge lista, cu celelalte rude ale lui Charles, prințesa Anne și celălalt frate, prințul Edward, care îndeplinesc o seamă de sarcini acum".

Provocări pentru monarhie

Însă supraviețuirea monarhiei, în cazul în care Charles va deveni rege, va însemna mai mult decât înlăturarea rudelor de prisos de pe masa contribuabililor. Admira-

„William și Kate, împreună cu copiii lor adorabili, sunt cele mai mari atuuri pe care monarhia le are în acest moment. Nu există dramă"

prințul Philip la moșia familiei de la Sandringham, tatăl și fiul au vorbit despre „retragerea" reginei în următoarele 18 luni. În acest scenariu, Charles și-ar asuma un rol de prinț regent, care i-ar permite să preia oficial afacerile de familie și afacerile regale de zi cu zi. „Este un lucru pe care Charles îl dorește de ceva timp, dar regina a rezistat", a explicat un insider.

„Dacă Charles ar fi fost regent în noiembrie", a spus Lacey, „ar fi fost treaba lui să verifice planurile interviului și aproape sigur le-ar fi blocat".

Numirea unui regent se întâmplă, însă, în circumstanțe foarte specifice – de exemplu, atunci când un monarh nu mai are puterea să-și exercite prerogativele - și acest lucru nu este la dispoziția reginei, ci mai degrabă a Parlamentului. Totuși, chiar și fără un transfer formal de putere, nu există nicio îndoială că s-a schimbat „garda". Vorbind la CTV News, expertul regal Richard Berthelsen a observat că răspunsul la criza din jurul lui Andrew „a expus realitatea pe care mulți dintre noi o vedeam de ceva vreme, anume că Charles, prințul de Wales, conduce în mod fundamental familia acum".

Rolul pe care Charles l-a jucat în încheierea eficientă a carierei regale a fratelui său i-a consolidat poziția publică de șef de decizie. De asemenea, ridică întrebări ția permanentă a publicului britanic pentru Elizabeth, cea mai populară din Casa regală, a fost și factorul cel mai critic al actualei monarhii – 72% este în favoarea reginei, potrivit unui sondaj publicat de YouGov în această vară. Doar 48% simte la fel pentru Charles.

Ea a fost considerată o figură publică indescifrabilă în cea mai mare parte a domniei, dar cei apropiați spun că, în viața particulară, are un simț al umorului dezvoltat și știe să se pună la mintea nepoților și strănepoților, care o alintă „Gan Gan".

Mânâncă cereale din cutii Tupperware în fiecare dimineață și se bucură de cocktail-urile sale - până la patru pe zi, inclusiv un gin și un Dubonnet, cu o felie de lămâie, înainte de prânz și un pahar de șampanie înainte de culcare.

Dar, în ciuda afecțiunii publicului pentru regină, monarhia, ca instituție britanică, reprezintă, de asemenea, privilegii și avere moștenită într-un moment de incertitudine financiară legată de Brexit, iar un segment în creștere al populației consideră că aceste lucruri sunt în afara idealurilor de meritocrație și egalitate. În cazul în care Charles va lua coroana, va trebui să demonstreze că monarhia este încă relevantă într-o perioadă de tulburări cutremurătoare, fără să se bucure de bunăvoința

FOTO: CHRIS ALLERTON/AFP/GETTY; MATT DUNHAM/WPA POOL/GETTY

publicului arătată reginei. Totuşi, reputaţia sa a avut o cale lungă de străbătut, de la zilele în care căsătoria sa cu Diana ţineau titlurile ziarelor britanice.

Fiii lui Charles, William, 37 de ani, şi Harry, 35 de ani, au un rol esenţial. Fraţii odată apropiaţi sunt acum înstrăinaţi, o breşă care se presupune că a apărut în urmă cu câţiva ani, când William s-a întrebat dacă Harry nu este prea nerăbdător în relaţia sa cu Meghan şi dacă aceasta s-ar putea adapta rigorilor vieţii regale. Harry a considerat această atitudine ca o lipsă de sprijin din partea fratelui mai mare. Dar evoluţiile recente sugerează că, poate, grija lui William nu a fost în totalitate nefondată.

Odată privit favorabil, ca o forţă modernă şi pozitivă pentru schimbare, cuplul Harry şi Meghan pare a fi acum un paratrăsnet pentru controverse, atrăgând o dezaprobare crescândă în rândul britanicilor în ceea ce priveşte modul în care risipeşte banii şi plângerile cu privire la viaţa „grea", de peşte în acvariu, pe care trebuie s-o ducă. Renovările pentru Frogmore Cottage, casa lor cu zece dormitoare de lângă Castelul Windsor, i-au costat pe contribuabili vreo trei milioane de dolari, inclusiv pentru construcţia unui studio de yoga pentru Meghan, un practicant devotat.

Între timp, într-un documentar ITV din octombrie, Harry a vorbit despre „taxa" pe care o plăteşte pentru viaţa regală şi care a avut un impact major asupra sănătăţii sale emoţionale, dezvăluind că trăieşte circumstanţele tragice ale morţii mamei sale de fiecare dată când se confruntă cu un zid de blituri de la aparatele de fotografiat. „Cu rolul, cu slujba şi presiunile care vin cu asta - îmi amintesc de lucrurile rele", a spus el. Meghan, la rândul ei, este de părere că reţinerea emoţiilor, suportarea cu stoicism a adversităţilor, dictată de regulile regale, este „distructivă".

Regina l-a însărcinat pe Charles să facă pace între fraţi. „Regina ştie că atât William, cât şi Harry reprezintă modernizarea familiei, care îi asigură supravieţuirea", spune un insider. „Înstrăinarea dintre fraţi trebuie să înceteze. Un front unit este critic necesar pentru viitor".

În timp ce Harry şi Meghan părăseau „ţarcul" pentru a acorda mai mult timp familiei proprii, pe timpul vacanţelor, William şi soţia sa, Kate, şi-au asumat responsabilitatea consolidării brandului familiei cu un turneu de mare

PROTOCOL
Prinţesa Anne priveşte în timp ce regina Elizabeth, prinţul Charles şi soţia sa, Camilla, îi salută pe preşedintele Donald Trump şi pe prima doamnă Melania la recepţia de la Palatul Buckingham pentru liderii NATO. Adunarea din decembrie 2019 a marcat cea de-a 70-a aniversare a Alianţei. Mai devreme, Charles şi Camilla s-au întâlnit în particular cu preşedintele SUA şi soţia sa pentru o discuţie rapidă, la un ceai (trufele au întârziat cu aproape o oră) şi pentru a face fotografii.

Se revine la regii bărbaţi

Trei dintre monarhii Angliei rezultaţi din succesiune au fost regine: Elisabeth I, Victoria şi acum Elisabeth a II-a. La 93 de ani, actuala regină a purtat coroana timp de 67 de ani, devenind monarhul cel mai longeviv al Marii Britanii - şi cea mai veche regină din lume. Dar succesorul ei va fi aproape sigur bărbat. Iată linia actuală de succesiune:

1
Charles, Prinţ de Wales
VÂRSTA 71 ANI
Copilul cel mai mare al reginei Elisabeth şi al soţului ei, prinţul Filip

2
Prinţul William, Duce de Cambridge
VÂRSTA 37 ANI
Fiul mai mare al lui Charles şi a fostei soţii, Diana, Prinţesa de Wales

3
Prinţul George de Cambridge
VÂRSTA 6 ANI
Cel mai mare fiu al prinţului William şi al soţiei sale, Kate, Ducesă de Cambridge

Fotografii de
RYAN OLBRYSH

GEOFF PUGH/WPA POOL/GETTY; PHIOTO ILLUSTRATION: SOURCE IMAGES: GETTY (10)

succes în Pakistan și o recentă apariție televizată într-o emisiune specială de Crăciun, găzduită de personalitatea televiziunii britanice Mary Berry. „William și Kate împreună cu copiii lor adorabili sunt cele mai mari atuuri pe care le are monarhia în acest moment", a declarat pentru *Newsweek* un alt insider al palatului. „Nu există nicio dramă, sunt amândoi fermecători, iar copiii lor sunt drăguți și se comportă bine. Asta dorește publicul de la reprezentanții regali - un scenariu fericit al familiei care îi face pe oameni să se simtă relaxați față de viitor".

Poate tocmai de aceea, regina a decis că este timpul ca cei doi copii mai mari ai cuplului, prințul George, de 6 ani, și prințesa Charlotte, de 4 ani, să-și facă prima apariție publică cu familia în plimbarea tradițională și mult fotografiată de pe moșia familiei de la Sandringham, la biserica Sf. Maria Magdalena, în dimineața Crăciunului din acest an. „Regina a dorit ca accentul să fie pus pe următoarea generație a Casei regale de acest Crăciun și să le amintească oamenilor că, trecând prin toate, monarhia va supraviețui", a subliniat insider-ul.

Lacey crede că așa va fi. „Sunt sigur că prințul George va deveni rege într-o zi", spune el. „Renunțarea" la prerogativele regale a prințului Andrew a fost o tragedie, dar este o regulă ce amintește că supraviețuirea unei monarhii constituționale depinde de respectul și de apărarea valorilor societății pe care încearcă să o reprezinte".

→ **Diane Clehane,** *care acoperă subiectele despre Casa regală de mai bine de 20 de ani, este cea mai bine vândută autoare, cu cinci bestseller-uri, printre care* DIANA: THE SECRETS OF HER STYLE *și* IMAGINING DIANA, *un roman care imaginează ce s-ar fi întâmplat dacă prințesa ar fi supraviețuit accidentului de mașină din 1997, de la Paris.*

Gyenes, românul de Legendă din Dakar

Ianuarie 2020 a consemnat o nouă pagină în istoria sporturilor cu motor, odată cu mutarea Raliului Dakar în Arabia Saudită, iar pentru noi a venit cu vestea că un român a primit titlul de „Legend of the Dakar Rally". Emanuel Gyenes a sărbătorit distincția câștigând raliul la cea mai dură clasă, Malle Moto – Original by Motul, cea fără asistență tehnică.

DIN DECEMBRIE 1978 ÎNCOACE, Raliul Dakar a devenit cea mai dificilă competiție de anduranță din sporturile cu motor, indiferent de ediție, având o durată medie de 10 zile și în profilul traseului deșert și munți. După anii petrecuți în Africa și având cele mai multe finișuri pe malul Lacului Roz de lângă capitala senegaleză, Dakar, competiția a rămas cu acest nume indiferent de locul de desfășurare și organizatorii s-au străduit să rămână fix cum și-a dorit inițiatorul său, Thierry Sabine - o adevărată provocare pentru cei care participă și un vis pentru cei care o privesc.

În 2008, raliul a fost anulat din pricina amenințărilor teroriste și a început capitolul doi. A fost mutat din Africa, peste ocean, în America de Sud, unde s-au organizat 10 ediții. Imposibilitatea implicării statului Chile, însă, a făcut ca suprafața din Atacama în care să se poată concura să fie redusă substațial, așa că organizatorii au căutat o nouă alternativă. Astfel, s-a semnat un acord pe cinci ani cu Arabia Saudită și primele pagini din capitolul trei au fost scrise din primele zile ale lunii ianuarie.

Startul în Dakar 2020 s-a dat pe 5 ianuarie în Jeddah, al doilea oraș ca mărime al țării și un port la Marea Roșie care este locuit încă din secolul VII. În primele zile, s-a mers către nord, ajungându-se în zona montană de la granița cu Iordania și prin locurile unde cu câteva sute de ani în urmă trecea Drumul Mătăsii. Apoi, s-a mers către sud-estul țării, pe 10 ianuarie fi-

FOTO: RALLYZONE. FOTOP, RED BULL

ind programată o zi de pauză în capitala Riyadh și, ulterior, incursiunea în a doua parte a raliului unde peisajul a fost dominat de nisip, totul terminându-se pe 17 ianuarie în Qiddiyah, locul unde se construiește un oraș al sporturilor.

De 13 ani pe dune

Pentru Emanuel Gyenes aventura în Raliul Dakar a început în 2006, când a fost întrebat de către Zsolt Szilveszter (și el concurent în Dakar în 2006) dacă ar vrea să participe. Endurist cu experiență, dar novice în ceea ce privește rally-raid-ul și navigația în nisip, sătmăreanul a fost atras ca un magnet de cea mai dificilă provocare de anduranță și a început pregătirile. În ianuarie 2007, pe când avea 22 de ani, Mani a luat startul în prima sa ediție. A încheiat pe locul 8 la debutanți și 46 la general și a reușit să aibă în palmares un finiș pe tradiționalul mal al Lacului Roz. În 2008 era înscris și, la fel ca în 2007, făcea parte din echipa multinațională Mol Dakar Team, însă raliul a fost anulat cu mai puțin de 24 de ore înainte de start. Marcel Butuza și Vectra Racing Team i-au permis să concureze în 2009, chiar în prima ediție din America de Sud, însă a fost nevoit să abandoneze în ziua a doua cu o fisură de claviculă. A revenit în raliu în 2011, când a câștigat pentru prima dată o clasă, este vorba despre Maraton (nu este voie să schimbi o serie de componente ale motocicletei, inclusiv motorul), unde mai avea să înregistreze o victorie și în 2015.

Cel mai bun rezultat al său a fost locul 14 în clasamentul general al categoriei Moto din 2016. O clasare care pare din altă lume, având în vedere că Mani Gyenes este un pilot privat care nu apucă să se antreneze cât ar trebui în nisip. În general, în Top 20-Top 30 intră piloții de uzină și privați care petrec săptămâni întregi pe an în deșert,

în plus față de cele de la Dakar. Au fost ediții în care din lipsa bugetului nu a putut lua startul, însă, datorită Autonet Motorcycle Team, Mani a fost prezent la toate edițiile din 2015 încoace și acest raliu a devenit un mod de viață pentru el. În noiembrie 2018, în timpul unei sesiuni foto, și-a fracturat humerusul drept cu câteva zile înainte ca motocicleta să fie îmbarcată către Peru.

Deși nimeni nu îi dădea vreo șansă să poată lua startul în ianuarie 2019, a pornit în ceea ce avea să fie, cel puțin pentru moment, ultima ediție din America de Sud. La fel ca în 2020, era înscris la clasa Malle Moto – Original by Motul, clasa fără asistență tehnică, și se afla pe locul trei cu două zile înainte de finiș. Din păcate, în etapa a 8-a a căzut și brațul nu a mai rezistat după atâta efort. Deși a încercat să mai meargă câțiva kilometri după locul căzăturii, a fost nevoit să ceară evacuarea cu elicopterul de pe proba specială.

În acest an, la verificările tehnice din Arabia Saudită, cele care preced startul, Mani a primit oficial însemnele aferente distincției de Legendă. Organizatorii acordă această distincție tuturor concurenților care au 10 starturi în raliu, iar, acum, sătămăreanul este pe o listă selectă cu nume precum Stephane Peterhansel, Carlos Sainz, Cyril Despres, Marc Coma, Vladimir Chagin, etc.

La briefingul dinaintea startului a mai avut loc un moment emoționant. Toți cei care au concurat în Africa, America de Sud și acum se aflau în Arabia Saudită au fost chemați pe scenă alături de noul director al raliului. Mani a împărțit momentul cu Marcel Butuza, un alt motociclist român care se află în acest grup mic de concurenți.

MANI: „Nu mă așteptam să conduc de la început până la final“

Emanuel Gyenes a rezumat exclusiv pentru *Newsweek România* prima ediție a Dakar-ului desfășurată în Arabia Saudită. De asemenea, românul de Legendă din Dakar ne-a dezvăluit strategia sa și a explicat principalele diferențe între zonele în care s-a desfășurat raliul în ultimii 13 ani.

Emanuel Gyenes: *Pentru mine a fost un Dakar așa cum l-am sperat. Când am plecat din România pe 1 ianuarie mi-am propus un podium la Malle Moto – trebuie să ne pregătim singuri motocicletele pentru ziua următoare, nu avem asistență tehnică - și un raliu fără accidentări și probleme majore la motocicletă. Și am terminat pe locul întâi, sincer nu mă așteptam să conduc de la început până la final. În prima săptămână, am încercat să îmi fac un ecart cât mai bun pentru că știam că în a doua săptămână va fi mult nisip și francezii care au terminat pe locurile doi și trei sunt mai buni în deșert, unul dintre ei, Benji Melot, locuind chiar cinci ani în Dubai. Nu am făcut mari greșeli de navigație, nu am primit penalizări și asta a contat mult. În final am avut un avantaj de 1h și 12 minute.*

În canioanele și munții de aici a fost mai blând terenul comparativ cu America de Sud, unde concuram și la peste 4.000 de metri altitudine. A fost dificil în zonele cu dune sparte pentru că ajungeai în vârf și nu prea te puteai opri din cauza durității nisipului (era așa pentru că temperatura a fost scăzută).

Din păcate, în acest Dakar am pierdut și un motociclist foarte bun și talentat. Paulo Gonçalves a terminat pe locul 2 în 2015 și tot atunci a devenit și campion mondial. Nu știu exact ce s-a întâmplat acolo, însă era o zonă de viteză. Un alt motociclist este în comă după o căzătură dură în penultima etapă. Este vorba despre Edwin Straver, câștigătorul Malle Moto – Original din 2019.

Dacă eram întrebat în 2007, sigur nu aș fi spus că voi fi vreodată pe lista legendelor și că voi ajunge să am zece participări în Raliul Dakar. Aceea a fost și una dintre cele mai grele ediții pentru mine, pentru că eram și la început și nu aveam experiență. Mi-am spus de multe ori în Africa - Să termin acest Dakar și nu mai merg la niciunul! Însă ajungi acasă și uiți de toate lucrurile grele. Ți le aduci aminte doar pe cele frumoase și începi să te pregătești deja pentru următorul.

FOTO: RALLYZONE. FOTOP. RED BULL

AUTONET
VARTA
Elite Moto

VARTA
AUTONET
44

AUTONET

VARTA
AUTONET
44

1

Magicienii pe patru roți

2

3

LA CATEGORIA „MAȘINI", experiența și-a spus din nou cuvântul în Dakar 2020, chiar dacă fostul pilot de Formula 1 Fernando Alonso a mers și s-a răsturnat spectaculos. A terminat pe locul 13, la 4h42min de învingător. Cei trei piloți care au urcat pe podiumul din Arabia Saudită au împreună 50 de starturi în Dakar și 14 victorii.

„El Matador" (foto 1), multiplul campion de raliuri Carlos Sainz (58 de ani), a preluat conducerea din cea de-a treia zi a celei mai dure competiții auto de anduranță și, alături de navigatorul său, Lucas Cruz, a câștigat pentru a treia oară Raliul Dakar, precedentele succese fiind înregistrate în 2010 și 2018.

„Sunt foarte, foarte fericit. Atât de multă muncă, pregătire fizică și teste cu echipa au dus la acest rezultat. Cursa a fost fantastică pentru noi, piloții, dar a trebuit să muncim din greu încă din prima zi. Este greu să-ți imaginezi, dar a fost un raliu la turație maximă de la start. Acum nu vreau decât să mă bucur de succes", a declarat Carlos Sainz.

Cel puțin la „Mașini", Dakar 2020 a fost un raliu aproape la secundă. După 7.500 de kilometri prin deșertul din Arabia Saudită, Sainz a încheiat cu un avans de numai 6:21 de minute în fața lui Nasser Al-Attiyah.

Oricât a încercat pilotul Toyota să tragă de mașină, nu a reușit să se apropie mai mult de Mini JCW Buggy-ul lui „El Matador", chiar dacă acesta a pierdut timp prețios în cea de-a opta etapă. Iar, ca idee, în primele zile ale raliului, până la prima etapă-maraton, diferența între primele poziții era de numai 24 de secunde, în contextul în care timpul total înregistrat era de peste 35 de ore.

Recordmanul Dakarului (12 victorii în Dakar - 6 la „Moto", 6 la „Mașini"), Stéphane Peterhansel și navigatorul Paulo Fiuza (Portugalia) au încheiat pe locul al treilea, la 9:58 de minute în urma lui Sainz, completând o performanță impresionantă pentru cele două Mini JCW Buggy. Anul acesta a fost pentru prima dată în ultimii 20 de ani când o marcă de automobile a reușit să revină pe prima treaptă a podiumului în Dakar după ce și-a întrerupt seria de victorii vreme de mai mulți ani (Mini s-a impus în Dakar între 2012 și 2015).

„A fost un Dakar puțin ciudat pentru mine. Am decis în ultima clipă să schimbăm copiloții, apoi am intrat direct în raliu cu Paulo Fiuza. Sunt mulțumit de rezultat. Am terminat pe locul al treilea, ceea ce este mai mult decât am fi sperat la start. Băieții din față au fost foarte rapizi și nu au făcut nicio eroare de navigație. Am făcut tot ce am putut face", a explicat Peterhansel.

La camioane, Kamaz (foto 3) a făcut din nou istorie. Echipajul format din Andrei Karghinov, Andrei Mokeev și Igor Leonov i-a adus constructorului rus cel de-al patrulea titlu consecutiv în Dakar și al 17-lea din palmares. Camionul Kamaz pentru categoria T4.2 (modificate) dispune de un motor diesel de 13 litri, în 6 cilindri, care dezvoltă 1.150 de cai putere și consumă până la 200 de litri de motorină la 100 de kilometri. „Monstrul" are 9,5 tone, iar fiecare roată cântărește 150 de kilograme.

La clasa „Quad" (foto 2), victoria i-a revenit chilianului Ignacio Casale (al treilea triumf, după cele din 2014 și 2018), în timp ce la clasa SSV învingător a fost echipajul american format din Casie Currey și Sean Berriman. N

FOTO: RALLYZONE, FOTOP, RED BULL

TRAVEL MIX 4K

Abonează-te!

La furnizorul tău de servicii TV!

RUGBY

Schimbare de generații în TURNEUL CELOR 6 NAȚIUNI

Cea mai importantă competiție de rugby din emisfera de nord a ajuns la a 21-a ediție.

TURNEUL DIN ACEST AN VINE DUPĂ Cupa Mondială de rugby, iar marile echipe încep deja să se gândească la următorul turneu de peste patru ani. O serie de jucători celebri s-au retras de la echipele naționale, iar tinerii care i-au înlocuit sunt dornici de afirmare. Și la nivelul antrenorilor sunt schimbări notabile, așa că Turneul celor 6 Națiuni de anul acesta are toate ingredientele pentru a fi o competiție spectaculoasă și surprinzătoare.

DE

MIHAI DUȚĂ
mihai.duta@newsweek.ro

Cum vrea ȚARA GALILOR să păstreze titlul

O nouă epocă începe pentru Țara Galilor, campionii en-titre cu Grand Slam, după plecarea lui Warren Gatland și înlocuirea sa cu neozeelandezul Wayne Pivac. Experiența lui Pivac este impresionantă: a antrenat Fiji înainte de a se stabili la Scarlets, unde a petrecut cinci ani și a câștigat titlul Guinness PRO14 în 2017, cu una dintre cele mai sclipitoare în atac echipe de rugby. Țara Galilor se confruntă cu probleme de lot, doi dintre cei mai buni jucători ai echipei, Jonathan Davies și Gareth Anscombe fiind indisponibili din cauza accidentărilor.

Dar Pivac are la dispoziție jucători foarte talentați precum Jarrod Evans, care poate juca atât ca mijlocaș la deschidere cât și pe postul de centru interior, sau aripa de numai 18 ani, Louis Rees-Zammit.

IRLANDA pornește la un nou drum cu un antrenor englez

Noul antrenor al Irlandei este Andy Farrell, tatăl celebrului jucător al Angliei, Owen Farrell. Andy a mai făcut parte din stuffful Angliei și al Leilor Britanici, însă acum va fi antrenor principal al Irlandei, echipă cu care va juca, evident, și împotriva fiului său.

Alt fost mare jucător al Angliei, Mike Catt se reîntâlnește cu Farrell ca antrenor de atac, în timp ce John Fogarty preia funcția de antrenor pentru grămadă, iar restul staffului rămâne cel din era Joe Schimdt.

După retragerea lui Rory Best din activitatea internațională, rolul de căpitan al Irlandei ar putea fi luat de Johnny Sexton. De urmărit sunt și tinerii Caelan Doris, Ross Byrne, James Tracy, Robert Baloucoune, Will Adisson.

ANGLIA începe cu opt jucători la prima selecție în lot

Antrenorul australian Eddie Jones a convocat 22 de sportivi dintre cei care au luat parte la finala Cupei Mondiale, dar și nu mai puțin de opt jucători tineri care nu au mai fost selecționați vreodată până acum. „Pentru noi, Guinness Six Nations este despre creșterea standardelor în ceea ce privește modul în care ne pregătim din punct de vedere fizic și tactic, în privința jocului și a felului în care suntem împreună în afara terenului", a spus Eddie Jones. Dar primul lui obiectiv este să bată Franța la Paris.

„Este întotdeauna vorba de a câștiga următorul meci, așa că am ales cea mai bună echipă disponibilă. În același timp, am dorit să aducem câțiva jucători tineri pentru că trebuie să continuăm să construim", a adăugat Eddie Jones.

SCOȚIA, generația următoare

Alături de experimentații Stuart Hogg și Jonny Gray, antrenorul principal al Scoției, Gregor Townsend, a adus tineri extrem de talentați precum Darcy Graham, Blair Kinghorn și Adam Hastings. Căpitan de echipă va fi fundașul Stuart Hogg, după retragerea mijlocașului la grămadă Greig Laidlaw. Chiar dacă Townsend își dorește cât mai mult sânge proaspăt la echipă, el a arătat clar că va oferi jucătorilor o șansă doar dacă merită. Are însă la dispoziție jucători în formă foarte bună la echipele de club. Printre ei se numără Jamie Ritchie și Scott Cummings, Grant Stewart, Jake Kerr, Dave Cherry. Finn Russel nu va participa la prima partidă, fiind trimis acasă din cantonament pe motive disciplinare.

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

FRANȚA, cea mai tânără echipă

Fostul internațional Fabien Galthie a preluat echipa Franței de la Jacques Brunel și l-a adus pe Shaun Edwards, fostul antrenor al Țării Galilor.

Les Bleus au o întreagă serie de tineri jucători talentați. Doar Uruguay și Namibia au avut echipe mai tinere decât Franța la Cupa Mondială.

Antoine Dupont, Romain Ntamack și Damian Penaud sunt deja internaționali consacrați, Penaud fiind cel mai „bătrân" la doar 23 de ani.

Media de vârstă a echipei Franței este, acum, și mai mică după retragerea lui Guilhem Guirado și Louis Picamoles.

ITALIA, în căutarea unei victorii cu antrenor interimar

Italia este o altă națională cu echipă tehnică nouă. Sudafricanul Franco Smith a fost numit antrenor pricipal interimar și pregătește Italia pentru această ediție Six Nations, în timp ce se caută un selecționer pe termen lung. Smith, care a avut o carieră de jucător profesionist de 14 ani și are nouă selecții în echipa Africii de Sud, cunoaște bine jocul italian după ce a preluat frâiele la Benetton între 2007 și 2013, înainte de a conduce Cheetahs în Guinness PRO14. Noul căpitan al echipei a fost desemnat trăgătorul Luca Bigi, după ce Sergio Parisse a anunțat că va juca doar meciurile de acasă în ultimul său sezon Six Nations.

Ultima victorie a Italiei în Six Nations a fost împotriva Scoției, la Edinburgh, în februarie 2015, în timp ce acasă Azzurri nu au mai câștigat din martie 2013.

FOTO: GULIVER / GETTY IMAGES

Turneul celor 6 națiuni - 2020

Programul meciurilor
www.sixnationsrugby.com/fixtures/

Turul 1

ȚARA GALILOR - ITALIA, Sâmbătă, **1.02**, **16.15**, Cardiff

IRLANDA - SCOȚIA, Sâmbătă, **1.02**, **18.45**, Dublin

FRANȚA - ANGLIA, Duminică, **2.02**, **17.00**, Paris

Turul 2

IRLANDA - ȚARA GALILOR, Sâmbătă, **8.02**, **16.15**, Dublin

SCOȚIA - ANGLIA, Sâmbătă, **8.02**, **18.45**, Edinburgh

FRANȚA - ITALIA, Duminică, **9.02**, **17.00**, Paris

Turul 3

ITALIA - SCOȚIA, Sâmbătă, **22.02**, **16.15**, Roma

ȚARA GALILOR - FRANȚA, Sâmbătă, **22.02**, **18.45**, Cardiff

ANGLIA - IRLANDA, Duminică, **23.02**, **17.00**, Twickenham

Turul 4

IRLANDA - ITALIA, Sâmbătă, **7.03**, **16.15**, Dublin

ANGLIA - ȚARA GALILOR, Sâmbătă, **7.03**, **18.45**, Twickenham

SCOȚIA - FRANȚA, Duminică, **8.03**, **17.00**, Edinburgh

Turul 5

ȚARA GALILOR - SCOȚIA, Sâmbătă, **14.03**, **16.15**, Cardiff

ITALIA - ANGLIA, Sâmbătă, **14.03**, **18.46**, Roma

FRANȚA - IRLANDA, Sâmbătă, **14.03**, **22.00**, Paris

CUM SĂ DEVII FERICIT
Există multe căi diferite de a te binedispune, cum ar fi să faci baie japoneză într-o pădure (pagina următoare)

FOTO: DIN STÂNGA: WILLIE B. THOMAS/GETTY; IPPEI NAOI/GETTY

PE HARTĂ

Ritualuri pentru bună-dispoziție, în 2020

Care este secretul bunăstării fizice și mentale? De la începutul timpului, oamenii au căutat răspunsul. Fiecare țară are propriile sale tradiții și obiceiuri de auto-vindecare. În Finlanda, saune cu mult abur și scufundări în gheață; în Tibet, se crede că vibrațiile sonore vindecă și armonizează organismul; în Statele Unite, plutirea într-o capsulă izolată fonic și întunecată este asimilată unei renașteri. Iată care sunt ritualurile de wellness de pe glob. —*Kathleen Rellihan*

04 Saună și înot în gheață
Finlanda

Națiunile Unite au declarat Finlanda ca cea mai fericită țară din lume al doilea an la rând. Unul dintre secretele mulțumirii ar putea fi eliminarea tristeții, prin transpirație, la nivel național, în saună. Sau poate este doza de adrenalină dată de înotul în ape înghețate, altă activitate populară printre finlandezi, care se distrează astfel în zilele reci de iarnă.

01 Rezervoarele care îți suspendă simțurile
Statele Unite

Dacă ți se pare teribil să plutești într-o capsulă neagră ca noaptea și perfect izolată de lumea exterioară, află că aceasta este una dintre cele mai în vogă tendințe în în wellness în SUA. Pasionații spun că lipsa de stimuli creează o stare mentală profundă și o relaxare fizică care durează mult după ce ai ieșit din rezervor.

03 Hammam
Maroc

Hammam, baia tradițională marocană, nu e un loc pentru cei timizi, deoarece experiența are loc nud (dar separat pe sexe). Aceste băi publice sunt locuri de socializare, relaxare și curățare fizică – vei fi frecat cu putere și exfoliat până la un nou strat de piele, cu săpun negru și o mănușă specială.

02 Ayahuasca
Peru

Vechile triburi amazoniene au folosit acest amestec psihedelic din frunze de ceai în scopuri religioase și spirituale. Azi, totuși, a devenit popular peste tot în lume ca un tratament alternativ de vindecare a unei stări de conștiință alterate și a traumelor din trecut, a depresiilor, cancerului și altor afecțiuni. În timpul „tratamentului", un șaman prepară băutura și ghidează participanții în ceremonie, care se termină cu o eliminare a răului din corp, în toate formele sale. Se crede că această eliminare e parte a procesului de curățare.

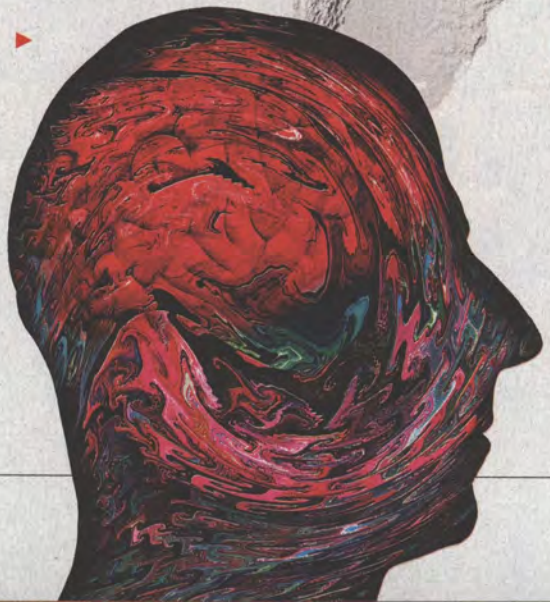

FOTO: 01: MEDIANEWS GROUP/BAY AREA NEWS/GETTY; 02: VICTOR DE SCHWANBERG/SCIENCE PHOTO LIBRARY/GETTY; 03: GIUSEPPE MASCI/AGF/UNIVERSAL IMAGES GROUP/GETTY; 04: IN PICTURES LTD./CORBIS/GETTY

05 Bătaia cu ramuri, în baie
Rusia
Să fi plesnit cu un snop de frunze nu sună prea relaxant, dar este un mod tradițional de masaj în băile publice rusești. Lovirea cu crengi scufundate în apă fierbine are loc în saună, sub aburi, și se crede că stimulează circulația și previne îmbătrânirea prematură a pielii.

06 Yoga prin râs
India
Pozițiile tradiționale de yoga care implică statul în mâini și podul pe spate pot fi intimidante pentru un începător, dar yoga prin râs este ceva ce poate face oricine. În Mumbai, în 1995, dr. Madan Kataria a creat această metodă hilară de meditație care implică să râzi fără motiv pentru a scădea nivelul hormonilor de stres. Acum e contagios, iar cluburi de yoga prin râs pot fi găsite în toată lumea.

08 Shinrin-yoku sau baia în pădure
Japonia (vezi pagina anterioară)
Shinrin-yoku sau baia în pădure este o practică japoneză de scufundare în natură cu toate cele cinci simțuri, ca o formă de medicină preventivă și terapie. De fapt, copacii oferă un compus organic care susține sistemul imunitar, în lupta sa cu cancerul. O plimbare prin pădure diminuează, de asemenea, presiunea sângelui și accelerează recuperarea de după operații sau boli.

07 Bolurile cântătoare
Tibet
De secole, călugării budiști au folosit „bolurile cântătoare" pentru meditație și pentru vindecare. Vibrațiile create de aceste boluri ar echilibra, vindeca și restaura acele părți ale minții și corpului care nu mai sunt în armonie, reducând stresul, ajutând creierul să se concentreze și eliminând, chiar, durerea.

05: NIKKYTOK/GETTY; 06: KUNAL PATIL/HINDUSTAN TIMES/GETTY; 07: BJORN999/GETTY; 08: ART WOLFE/GETTY

Desen de BRITT SPENCER

PUNCTUL PE I

Cynthia Erivo

CYNTHIA ERIVO, ARTISTA CÂȘTIGĂTOARE A PREMIILOR TONY, EMMY ȘI Grammy, spune că nominalizarea la Oscar pentru cea mai recentă performanță a sa în rolul lui Harriet Tubman, din filmul *Harriet,* este „foarte copleșitoare" și „cu adevărat nu se aștepta la asta". Deja cu două nominalizări la Globurile de Aur pentru același rol, Erivo aduce viața în imaginea publică adeseori misterioasă a faimosului lider aboliționist și lider neoficial al Trenului subteran.

Erivo speră că oamenii vor învăța mai multe despre viața trăită înainte și după perioada în care Harriet (născută Araminta Ross, dar ia numele mamei sale - Harriet - în film, după ce fuge spre libertate) a fost faimoasă. Pentru a intra în sufletul lui Tubman, Erivo a folosit o abilitate despre care cunoaște câte ceva: cântecul, un instrument „puternic, puternic" pentru a atinge spiritul Tubman și, în final, mesajul de libertate al filmului.

„Cred că trebuie să folosim acest film pentru a ne inspira să facem lucruri bune și să vedem puterea pe care o avem în noi înșine", a declarat Erivo pentru *Newsweek.* „Noi, ca oameni, avem posibilitatea și capacitatea de a aduce o schimbare cu adevărat bună". —*H. Alan Scott*

„O femeie de culoare a fost una dintre primele femei care a condus un raid armat și a fost general în armată"

De ce crezi că este important ca oamenii să cunoască diferitele nume ale lui Harriet Tubman?
Când ajungem să o cunoaștem pe Araminta Ross, ajungem să o umanizăm și să o urmărim cum crește. A fost nevoie de timp pentru a ajunge de la Araminta la Harriet.

Adesea din povestea lui Tubman este ignorat serviciul militar pe care l-a făcut și munca ei în mișcarea pentru dreptul de vot al femeilor. De ce sunt aceste părți din povestea ei atât de importante?
Nu cred că mulți oameni știu că a lucrat în armată și în mișcarea sufragetă – nu am avut timp să dezvoltăm în scenariu o mare parte din această perioadă. Este foarte interesant că o femeie, mai ales o femeie de culoare, a fost una dintre primele femei care a condus un raid armat și a fost general în armată. Există o poveste de viață acolo care a continuat o perioadă foarte lungă de timp.

Muzica din film a avut impact asupra interpretării tale?
Da. Este o legătură cu spiritele. Cântecele religioase ale negrilor au fost o modalitate de a-și transmite mesaje unul altuia. Este un lucru puternic, puternic.

Ce fel de impact speri să aibă povestea lui Tubman asupra oamenilor?
A ajuta sau a provoca schimbare ar trebui să fie o datorie a noastră. Sper că le oferă tinerilor bărbați și femei curajul și încrederea de a vedea o femeie care este centrul poveștii ei și să fie puternici, rapizi și misterioși și să aibă această inimă minunată. Este un exemplu că femeile pot face orice.

PRIMUL RADIO DE SPORT DIN ROMÂNIA

Bucureşti: 105.8 FM

Botoşani: 91.1 FM

Braşov: 96.4 FM

Drăgăşani: 88.0 FM

Făgăraş: 90.90 FM

Focşani: 102.0 FM

Galaţi: 87.7 FM

Predeal: 101.1 FM

Rupea: 90.3 FM

Severin: 97.9 FM

Slatina: 92.4 FM

Victoria: 92.8 FM

Zărneşti: 88.2 FM

WWW.SPTFM.RO

SĂNĂTATE

De ce este periculoasă auto-medicația

Într-o perioadă în care accesul la informație și servicii medicale nu mai reprezintă o problemă, se pune întrebarea legitimă: ***„De ce oamenii consumă medicamente fără prescripție medicală?“.***

DE

DR. RADU ȚINCU

EVOLUȚIA ȘTIINȚIFICĂ a ajuns pe culmile gloriei și astăzi discutăm numai pe dovezi medicale și ne dorim o medicină personalizată în care tratamentul farmacologic să nu mai fie dedicat unei maladii, ci bolnavului în mod particular.

Un bolnav este unic și aparte și va răspunde în propriul sau mod la tratament. Sintagma binecunoscută „tratăm bolnavi și nu boli" este cât se poate de reală. Medicina personalizată este cu siguranță viitorul medicinii. Cu toate aceste deziderate cunoscute, din păcate, încă discutăm despre automedicație, despre faptul că oamenii își administrează după propriile principii medicamente. Care să fie cauzele unei astfel de practici?

Ca definiție, automedicația reprezintă aceea practică în care pacientul își auto administrează din proprie inițiativă, fără a consulta medicul, medicamente alopate, suplimente alimentare sau plante.

O sursă importantă de informare o reprezintă accesul la informație medicală online sau din reviste. Apariția unei informații medicale în spațiul public poate crea falsa impresie a unei autenticități, iar pacienții cad de multe ori în capcana de a considera această informație corectă și reală. Din punct de vedere psihologic, pacienții tind să creadă orice informație atunci când aceasta este postată public sau vehiculată de un ziar sau de o revistă. În realitate, acest tip de gândire poate determina un raționament total greșit. Premisa de la care trebuie să plecăm este că nu toate informațiile medicale ajunse în spațiul public sunt generate de specialiști, iar multe dintre ele sunt false.

O altă sursă care poate favoriza auto medicația este reprezentată de familie, prieteni sau rude care fac analogii menite să realizeze conexiuni între propria problemă medicală și problemele de sănătate ale celorlalți. În acest context, pacientul tinde să creadă informația medicală furnizată de prieteni sau rude, considerând că exemplul personal este mai mult decât suficient pentru a fi veridic. Și în acest caz premisa de la care se pornește este cât se poate de falsă. Boala și tratamentul personal nu pot fi generalizate și altora. Concluzia medicală personală este rezultatul gândirii medicale a unui medic și ea nu poate fi distribuită că fiind valabilă decât în cazul în care evaluarea noului pacient este supusă unui gândiri medicale științifice.

O altă posibilă explicație este cu siguranță reprezentată de eliberarea unor medicamente fără prescripție medicală. Faptul că un medicament nu necesită prescripție medicală nu înseamnă că el este lipsit de reacții adverse, contraindicații sau interacțiuni medicamentoase. Dimpotrivă, unele dintre cele mai „banale" medicamente pot crea probleme serioase atunci când sunt administrate fără supraveghere medicală. Un exemplu simplu este aspirina. Administrarea de aspirină la cei cu patologie gastrică poate determina complicații hemoragice la acest nivel sau chiar ulcer perforat. De asemenea asocierea aspirinei cu medicamente anticoagulante crește riscul de sângerare. Un analgezic și antitermic utilizat la scară largă este paracetamolul. Administrarea acestui medicament la pacienții cu boli hepatice cronice, cum ar fi: hepatită cronică, ciroză hepatică poate determina o

agravare semnificativă a bolii hepatice. Unele medicamente pot avea aceeași compoziție, însă denumiri comerciale diferite. Dacă pacientul nu citește cu atenție prospectul și în special substanța activă, poate să apară supradozarea prin administrarea concomitentă a unor preparate care conțin același principiu activ. Nu de puține ori am internat pacienții în secția de Toxicologie cu hepatită acută toxică după ce și-au administrat mai multe preparate cu denumirii comerciale diferite, însă cu același conținut.

O altă capcană este reprezentată de suplimentele alimentare. Aceste preparate naturale se eliberează fără prescripție medicală, atât în farmacii, cât și în magazine de profil. Pacientul poate greși atunci când consideră că aceste suplimente sunt naturale și nu au efecte toxice, reacții adverse sau interacțiuni cu alte medicamente. Această concluzie este falsă. Într-adevăr suplimentele alimentare sunt naturale, dar aceste extracte sunt farmacologic active. Ele determină efecte în organism, de aceea le și cumpărăm. Dacă ar fi inerte farmacologic, atunci nu ar avea niciun efect benefic. Asocierea unor suplimente alimentare poate să modifice spre exemplu absorbția și metabolizarea unor medicamente. Unele plante administrate în exces sau pe o perioadă lungă de timp pot deveni toxice pentru organism. Un alt mit fals este acela că suplimentele alimentare sunt un panaceu și sunt capabile să trateze orice boală. Nici pe departe. Fiecare extract are indicații clare și precise. De multe ori, pacienții consideră că administrarea unor suplimente naturale poate înlocui un stil de viață sănătos sau că orice exces poate fi compensat de administrarea unei capsule minune.

Faptul că un medicament nu necesită prescripție medicală NU înseamnă că el este lipsit de reacții adverse, contraindicații sau interacțiuni medicamentoase

Un alt exemplu clasic de administrare greșită a medicației este reprezentat de utilizarea antibioticelor în exces. Suntem tentați să luăm antibiotice pentru a trata diferite viroze, fără să știm faptul că antibioticele tratează numai infecțiile determinate de bacterii și nu de alte microorganisme. În realitate, o mare parte din bolile respiratorii sunt determinate de viruși. Administrarea de antibiotice a creat apariția rezistenței bacteriene și riscul ca în viitor să nu mai avem arsenal antibiotic pentru tratamentul infecțiilor bacteriene.

Orice substanță pe care o introducem în organism determină un efect și are anumite proprietăți farmacologice, tocmai de aceea este necesară administrarea sub supravegherea unui medic care să ia în calcul: indicațiile pentru care se administrează, contraindicațiile pacientului, evaluarea interacțiunilor medicamentoase, evaluarea unor posibile reacții adverse, dar și a eficienței tratamentului.

DR. RADU ȚINCU
este medic primar ATI și șef lucrări la UMF „Carol Davila"

FOTO: INQUAM PHOTOS / OCTAV GANEA

Basta îl jupoaie și arde la frigare pe Baba Novac

5 FEBRUARIE 1601: BABA NOVAC, VESTIT HAIDUC ȘI MERCENAR SÂRB, căpitan al lui Mihai Viteazul, este ars pe rug, în piața Clujului, de către magnații maghiari, execuția fiind supervizată de către generalul Giorgio Basta, guvernatorul Transilvaniei. Baba Novac s-a născut în 1530 la Porec, o insulă de pe Dunăre, în regiunea Timocului. A fost haiduc din fragedă tinerețe, dar a fost prins de turci, care l-au bătut până când și-a pierdut toți dinții – de aici denumirea de "Baba", "Bătrânul". Primele mențiuni documentare apar în 1595, când era în slujba lui Mihai Viteazul. El ar fi devenit celebru când i-a păcălit pe turci să folosească o rută prin munții Balcani, unde i-a atacat și, cu pierderea a doar opt oameni, a capturat o cantitate uriașă de arme și vite.

În 1601, norocul său s-a sfârșit: a fost arestat de generalul Basta, care l-a acuzat că se pregătea să trădeze la turci. Neoficial, se pare că nobilii unguri se răzbunau pe haiducii care, nefiind plătiți, tăiau castele și mânăstiri. Baba Novac și duhovnicul său, preotul Sasca, au fost jupuiți de vii și apoi perpeliți, încet, la foc mic. Basta a asistat la execuție și, după o oră și jumătate, ar fi ordonat ca trupurile să nu mai fie stropite cu apă, astfel încât condamnații să moară mai repede. Baba Novac este considerat un erou în România și Serbia. Generalul Basta a fost demis de împăratul Rudolf al II-lea datorită cruzimii sale și a rămas cu faima de a fi cel care l-a ucis mișelește pe Mihai Viteazul.

31 IANUARIE – 6 FEBRUARIE

Primul pas în eliberarea sclavilor romi

31 ianuarie 1844: Domnitorul moldovean Mihail Studza promulgă legea emancipării robilor (țiganilor) mânăstirești, considerați „bunuri agricole însuflețite". Abia 11 ani mai târziu sunt sunt sloboziți și țiganii boierești, iar, în Țara Românească, ultimii 250.000 de de romi devin liberi abia în 20 februarie 1856. Stăpânii de sclavi primeau câte 10 galbeni pentru fiecare rob, în vreme ce romii nu au primit nici măcar pământ. 20 februarie a fost declarată Ziua dezrobirii romilor din România.

Facebook este online

4 februarie 2004: Mark Zuckerberg, student la Harvard, lansează, împreună cu mai mulți colegi de universitate (cu unii se va și judeca mai târziu), platforma de socializare Facebook, care se adresa studenților. Este cea mai descărcată aplicație din ultimul deceniu, având, în prezent, peste 2,5 miliarde de utilizatori în toată lumea. Nu a fost ocolită de scandaluri, dintre care cele mai recente sunt Cambridge Analytica și alegerile din SUA, din 2016. Compania este estimată la circa 630 de miliarde de dolari, iar Zuckerberg are o avere de peste 80 de miliarde de dolari.

Long live the Queen

6 februarie 1952: Elisabeta a II-a (născută în 1926) devine regină a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, după moartea tatălui ei, regele George al VI-lea. Este cel mai longeviv șef de stat al lumii. Când Elisabeta a devenit regină, Stalin conducea URSS, iar Harry Truman era președinte al Americii. A cunoscut 14 prim-miniștri britanici și 13 președinți americani.

FOTO: WIKIPEDIA

Magic FM
always great music
magicfm.ro
Download on the App Store
GET IT ON Google Play

ABONEAZĂ-TE!

MODALITĂȚI DE ABONARE:

- Online, prin card, la www.newsweek.ro/abonamente
- Prin ordin de plată în contul S.C. NEWS INTERNATIONAL S.A., Cod Unic de Înregistrare: 38847674, cont nr. RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Calea Moșilor
- La toate oficiile poștale
- La firmele de abonamente:
  - Manpress Distribution București
  - Calliope S.R.L. Ploiești
  - Cuget Liber S.A. Constanța

Pentru informații și reclamații abonamente *Newsweek România*:
- E-mail: abonamente@newsweek.ro.
- Tel.: 0374.00.23.81 / 0374.00.23.82 tarif normal (de luni până vineri între 10.00 și 17.00).

Pentru abonamentele plătite cu ordin de plată este necesar să trimiteți talonul de mai jos completat, împreună cu copia dovezii de plată, la S.C. NEWS INTERNATIONAL S.A., București, B-dul Mărăști nr. 65-67, Pavilion G3, Complex Romexpo, Intrarea B, sector 1, sau prin e-mail la: abonamente@newsweek.ro.

PLATA SE VA EFECTUA PÂNĂ LA DATA DE 25 A LUNII ÎN CURS PENTRU CA LIVRAREA ABONAMENTULUI SĂ ÎNCEAPĂ DE LA DATA DE 1 A LUNII URMĂTOARE. DACĂ PLATA SE EFECTUEAZĂ DUPĂ DATA DE 25, DATA DE ÎNCEPUT A ABONAMENTULUI SE DECALEAZĂ CU O LUNĂ.

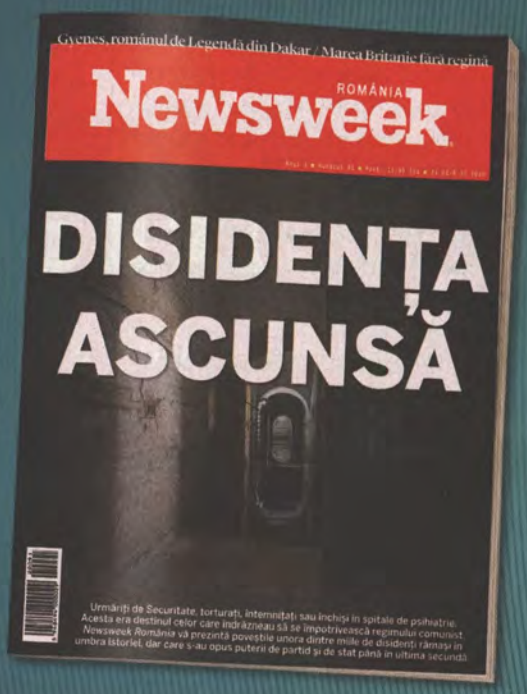

Talon de abonament

ROMÂNIA Newsweek

Nume, prenume .....
Str..... Nr....., Bl....., Sc....., Et....., Ap.....
Localitate ..... Județ / Sector .....
Cod poștal..... Telefon..... E-mail.....

Am achitat suma de ..... lei cu ordin de plata nr. ..... din data .....
către S.C. NEWS INTERNATIONAL SA, cod fiscal 38847674, în contul RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Calea Moșilor.

Abonamentul va începe din luna .....

Operatorul NEWS INTERNATIONAL S.A., editorul revistei Newsweek România, prelucrează datele cu caracter personal furnizate de dumneavoastră în scopul abonării la publicație și livrării revistei. Datele vor fi dezvăluite Poștei Române sau firmei de distribuție care livrează revista la adresa dumneavoastră. Pe viitor, aceste date: nume, prenume, adresă, telefon, e-mail, ne permit să vă trimitem revista la care v-ați abonat și să vă ținem la curent cu diverse informații despre abonamentul dumneavoastră.
În cazul în care nu doriți aceasta, bifați ❑ NU

Conform Legii nr. 677/2001, beneficiați de dreptul de acces, de intervenție asupra datelor, dreptul de a nu fi supus unei decizii individuale. Aveți dreptul să vă opuneți prelucrării datelor personale care vă privesc și să solicitați ștergerea datelor. Pentru exercitarea acestor drepturi, vă puteți adresa cu o cerere scrisă, datată și semnată la News International S.A. De asemenea, vă este recunoscut dreptul de a vă adresa justiției.

Prin prezenta sunt de acord ca NEWS INTERNATIONAL S.A. să prelucreze datele mele cu caracter personal și să le dezvăluie terților conform legii nr. 677/2001. Îmi rezerv dreptul să mă opun acestei prelucrări și să solicit ștergerea datelor adresându-mă societății NEWS INTERNATIONAL S.A. printr-o cerere scrisă.

Semnătura abonatului .....

PAȘI PENTRU ABONARE

A) CU CARDUL

1. Intri pe site-ul www.newsweek.ro/login, creezi cont nou și te înregistrezi.
2. Intri în contul tău și alegi varianta de abonare dorită (print / print + digital / digital) și perioada (o lună, 3, 6 sau 12 luni).
3. Dai click pe CUMPĂRĂ și faci plata cu cardul.
4. Primești factura prin email.

B) PRIN ORDIN DE PLATĂ (OP)

1. Alegi varianta de abonament
2. Efectuezi plata prin OP în contul News International S.A, Bd. Mărăști, Nr. 65-67, Complex Romexpo, intrarea A, pavilion G3 Sectorul 1, București, România, J40/2003/2018, CUI: RO38847674, Cont bancar: RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Moșilor
3. Ne trimiți un e-mail la adresa abonamente@newsweek.ro cu o copie a OP-ului și adresa de livrare a abonamentului, dar și o adresă de e-mail pentru activarea contului de abonament digital.
4. Primești factura prin email.

REDUCERE de până la 20% față de prețul revistei la chioșc

Tip abonament / Perioada	1 lună	3 luni	6 luni	12 luni
PRINT (revista tipărită; acces parțial online; newsletter)		**139lei**	**259lei**	**499lei**
PRINT + DIGITAL (revista tipărită; acces total online, inclusiv arhivă; newsletter)		**169lei**	**319lei**	**619lei**
DIGITAL (acces total online,inclusiv arhivă; newsletter)	**18lei**	**49lei**	**89lei**	**169lei**

Revista *Newsweek România* este distribuită în toată țara, la chioșcurile de presă, în magazinele de presă Inmedio, Relay și Tabac Xpress și în benzinăriile: OMV, Petrom V, Mol, Rompetrol, Socar. Prețurile afișate sunt valabile pentru livrarea revistei pe teritoriul României. Pentru livrarea în străinătate se adaugă taxe poștale, în funcție de zonă. Vă rugăm să ne contactați la adresa: abonamente@newsweek.ro pentru a stabili toate detaliile.

DACĂ NU GĂSIȚI REVISTA ÎN ORAȘUL DUMNEAVOASTRĂ, vă rugăm să ne comunicați telefonic, la numerele 0374.00.23.81 / 0374.00.23.82 sau prin e-mail, la adresa: **abonamente@newsweek.ro.**

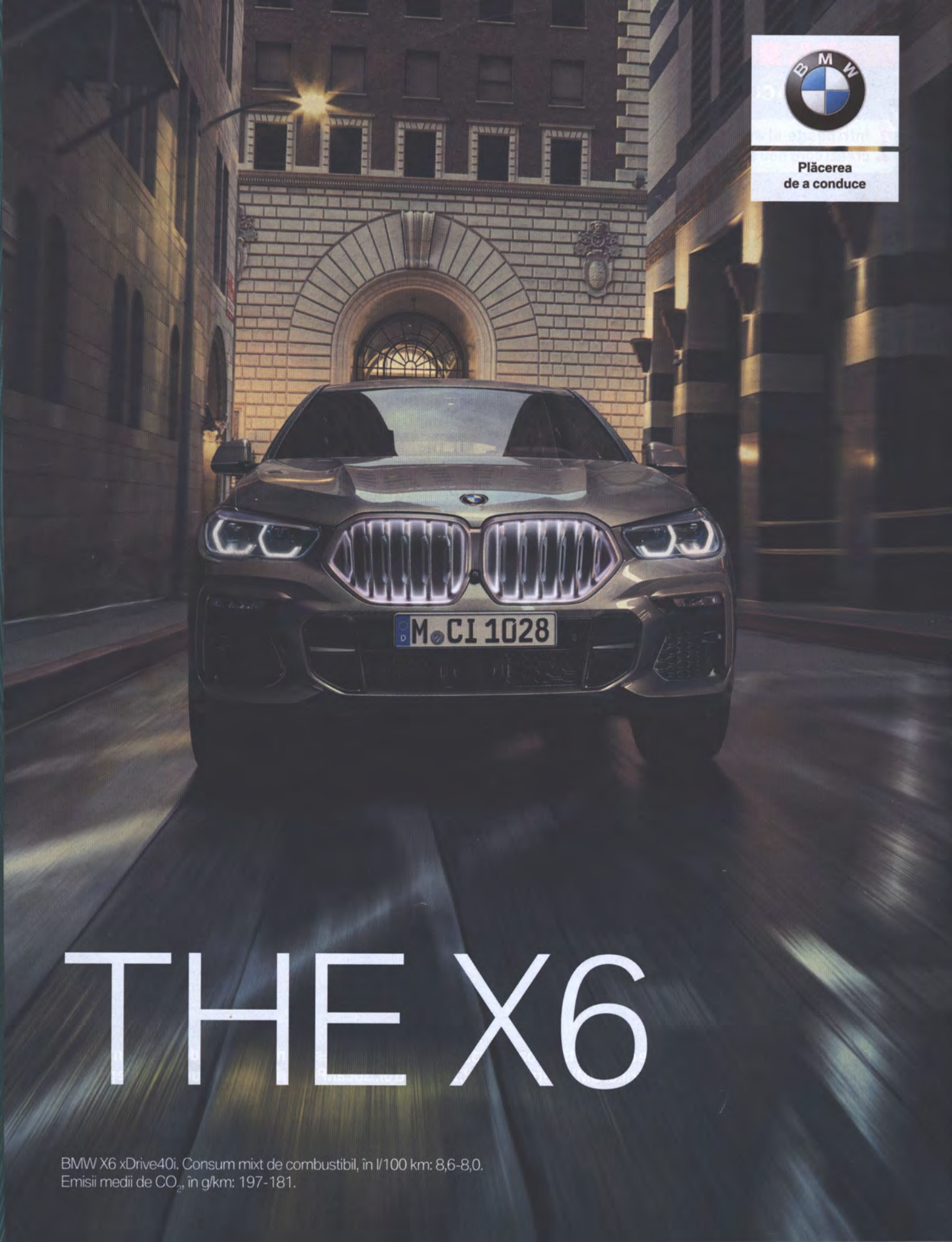

BMW X6 xDrive40i. Consum mixt de combustibil, în l/100 km: 8,6-8,0.
Emisii medii de CO_2, în g/km: 197-181.

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025